

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
การวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุดรธานี จำกัด
Financial Stability Ratio Analysis for Udon Thani Rajabhat University
Savings and Credit Cooperative Limited.

โชคชัย เดชรอด

สาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
พ.ศ. 2564

หัวข้อวิจัย การวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธาธานี จำกัด

ชื่อผู้วิจัย โชคชัย เดชรอด

คณะ วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธาธานี

ปีทำการวิจัย 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธาธานี จำกัด ตามเกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) ในลักษณะกรณีศึกษา (Case study) โดยศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ งบการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธาธานี จำกัด พ.ศ. 2559-2563 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ (Standard Ratio) และวิเคราะห์เปรียบเทียบอนุกรมเวลา (Time series comparison) พ.ศ. 2559-2563

ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธาธานี จำกัด อยู่ในระดับชั้นคุณภาพสูงกว่าค่าที่ยอมรับได้ (C +) จนถึงระดับชั้นคุณภาพค่อนข้างดี (B) อัตราส่วนทางการเงินหมวดโครงสร้างทางการเงินอยู่ในระดับชั้นคุณภาพต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการปรับปรุง (D) ถึงระดับชั้นคุณภาพค่าที่ยอมรับได้ (C) เมื่อวิเคราะห์อนุกรมเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2559-2563 พบว่าแนวโน้มดีขึ้น อัตราส่วนทางการเงินหมวดสภาพคล่องทางการเงินอยู่ในระดับชั้นคุณภาพดีเยี่ยมเกินความคาดหมาย (A +) และมีแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลง อัตราส่วนทางการเงินหมวดประสิทธิภาพทำรายได้อยู่ในระดับชั้นคุณภาพค่อนข้างดี(B) ถึงระดับชั้นคุณภาพดีเยี่ยม (A) แต่มีแนวโน้มลดลง อัตราส่วนทางการเงินหมวดคุณภาพสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยงอยู่ในระดับชั้นคุณภาพดีเยี่ยมเกินความคาดหมาย (A +) และมีแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลง

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ สหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ควรดำรงทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้สมาชิกฝากเงินกับสหกรณ์เพิ่มขึ้น และควรนำเงินสด เงินฝากธนาคาร ไปลงทุนหารายได้เพิ่มขึ้น โดยลงทุนในตราสารหนี้ ตราสารทุน ให้หน่วยงานอื่นกู้ยืม ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเสี่ยงที่เหมาะสม และเป็นไปตามกฎหมายกำหนด

คำสำคัญ การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน เกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ออมทรัพย์

Research topic: Financial Stability Ratio Analysis for Udon Thani Rajabhat University Savings and Credit Cooperative Limited.

Researcher: Chokechai Dateroad

Faculty: Faculty of Management Science, Udonthani Rajabhat University

Year of research: 2564

ABSTRACT

The purpose of this research is to study financial stability ratios of Udonthani Rajabhat University savings cooperative limited according to the savings cooperative financial stability standard. This research is qualitative research in a manner of case study. The research tool is Udonthani Rajabhat University savings cooperative limited financial statements during 2016 – 2020. The data is analyzed against the savings cooperative financial stability standard ratios and also analyzed by time series comparison during 2016 – 2020

The research results show that Udonthani Rajabhat university savings cooperative limited financial stability ratios are ranging from high quality above the acceptable level (C+) to good quality (B). Financial ratios in terms of financial structure are ranging from need significant effort to improve (D) to acceptable level (C). However, when analyzed by time series during 2016 – 2020, it is found that the ratios were in an improving trend. Financial ratios in terms of liquidity are above expectation (A+) and likely to be stable. Financial ratios in terms of efficiency are ranging from good (B) to excellence (A) but are in a downward trend. Financial ratios in terms of asset quality and risk protection are above expectation (A+) and likely to be stable.

According to the research results, this research has the following suggestions. The savings cooperative limited should increase the legal reserve to total asset ratios, encourage its member to deposit more and deposit cash with bank for further investment such as bond, equity or lending to others organization however, risk and law should be also considered.

Keyword:

Financial ratios analysis savings cooperative financial stability standard savings cooperative limited.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยการสนับสนุนจากบุคลากรหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์สุพจน์ สกุลแก้ว ประธานสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด คุณสุกัญญา ธนะจินดา คุณจิรายุ จำเริญเจือ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด ที่ให้ความอนุเคราะห์ ข้อมูลลงการเงิน รายงานการประชุม ของสหกรณ์ฯ ระหว่าง พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563 ที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณคุณหทัยชนก วงศ์บุญชา เจ้าหน้าที่ประจำคณะวิทยาการจัดการในการจัดพิมพ์รูปเล่ม และขอขอบคุณสาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ที่อุดหนุนงบประมาณในการวิจัยครั้งนี้

โชคชัย เดชรอด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
4. ขอบเขตของการวิจัย	3
5. นิยามศัพท์ในการวิจัย	3
6. ระยะเวลาการวิจัย	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
1. ประวัติสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด	4
2. หลักการบริหารการเงิน	6
3. การวิเคราะห์งบการเงิน	7
4. เกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์	14
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	38
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	38
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
4. การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล	38

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล	41
1. การวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินทางการเงินในภาพรวมทั้งหมดและภาพรวมแต่ละ หมวดของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563	41
2. การวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินจำแนกรายละเอียดแต่ละหมวดของสหกรณ์ออม ทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด พ.ศ. 2559 - พ.ศ. 2563	43
3. อภิปรายผลการวิจัย	49
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	51
1. วัตถุประสงค์การวิจัย	51
2. ระเบียบวิธีวิจัย	51
3. สรุปผลการวิจัย	51
4. ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก	55
ภาคผนวก ก	56
ภาคผนวก ข	67
ภาคผนวก ค	69
ภาคผนวก ง	153
ประวัติผู้เขียน	161

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

หน้า

37

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2-1	คะแนนถ่วงน้ำหนักตามเกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงิน ของสหกรณ์ออมทรัพย์จำแนกตามหมวดอัตราส่วนทางการเงิน	22
ตาราง 2-2	เกณฑ์คะแนนมาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์จำแนกรายหมวด และรายอัตราส่วน	23
ตารางที่ 2-3	ช่วงคะแนนถ่วงน้ำหนักแต่ระดับชั้นคุณภาพและความหมาย	28
ตารางที่ 4-1	ระดับชั้นคุณภาพอัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินในภาพรวม 4 หมวด พ.ศ 2559-พ.ศ 2563	42
ตารางที่ 4-2	ระดับชั้นคุณภาพอัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินจำแนกรายหมวด พ.ศ.2559-พ.ศ. 2563	43
ตารางที่ 4-3	ร้อยละคะแนนถ่วงน้ำหนักและระดับชั้นคุณภาพหมวดโครงสร้างทางการเงิน พ.ศ.2559-พ.ศ. 2563	43
ตารางที่ 4-4	คะแนนถ่วงน้ำหนักหมวดโครงสร้างทางการเงินจำแนกรายอัตราส่วน พ.ศ.2559-พ.ศ.2563	45
ตารางที่ 4-5	ร้อยละคะแนนถ่วงน้ำหนักและระดับชั้นคุณภาพอัตราส่วนทางการเงิน หมวดสภาพคล่อง พ.ศ 2559-พ.ศ.2563	45
ตารางที่ 4-6	คะแนนถ่วงน้ำหนักอัตราส่วนทางการเงินหมวดสภาพคล่อง จำแนกรายอัตราส่วน พ.ศ. 2559-พ.ศ.2563	46
ตารางที่ 4-7	ร้อยละคะแนนถ่วงน้ำหนักและระดับชั้นคุณภาพหมวดประสิทธิภาพการทำรายได้ พ.ศ. 2559-พ.ศ.2563 จำแนกรายปี	46
ตารางที่ 4-8	คะแนนถ่วงน้ำหนักและระดับชั้นคุณภาพอัตราส่วนทางการเงินหมวดประสิทธิภาพการทำ รายได้ จำแนกรายอัตราส่วน พ.ศ. 2559- พ.ศ.2563	47
ตารางที่ 4-9	ร้อยละคะแนนถ่วงน้ำหนักและระดับชั้นคุณภาพหมวดคุณภาพสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยง พ.ศ. 2559- พ.ศ.2563	47
ตารางที่ 4-10	คะแนนถ่วงน้ำหนักและระดับชั้นคุณภาพอัตราส่วนทางการเงินหมวดคุณภาพสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยงจำแนกรายอัตราส่วน พ.ศ. 2559-พ.ศ.256	48

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินที่สำคัญในการเป็นแหล่งเงินออม และเป็นตัวกลางทางการเงินที่มีบทบาทต่อสมาชิก ทั้งนี้เนื่องจากสหกรณ์ออมทรัพย์มีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งเพื่อส่งเสริมการออมและให้เงินกู้แก่สมาชิกตามความจำเป็น ตลอดจนจัดให้มีสวัสดิการต่าง ๆ แก่สมาชิก มีการบริหารจัดการตามหลักการสหกรณ์ กล่าวคือยึดหลักการพึ่งพาตนเอง หลักประชาธิปไตย หลักธรรมาภิบาล ปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์มีจำนวนทั้งสิ้น 1,412 แห่ง มีสินทรัพย์รวมสามล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 6.60 และเป็นลำดับที่ห้าของสถาบันการเงินและผู้ประกอบธุรกิจทางการเงินที่มีนัยสำคัญ ณ สิ้นปี 2559 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2562) สหกรณ์ออมทรัพย์ได้ถูกจัดเป็นสถาบัน ที่มีความเสี่ยงเชิงระบบ ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอันดับที่ 3 รองจากธนาคารพาณิชย์และธนาคารเฉพาะกิจ จากการวิเคราะห์งบการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์ของธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ออมทรัพย์ช่วงหลังๆ มีการขยายสินเชื่อเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว มีการลงทุนในตราสารหนี้ ตราสารทุน เพิ่มขึ้น รวมทั้งมีการกู้ยืมจากสหกรณ์อื่น สถาบันการเงินของรัฐและธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้น ทำให้มีความเชื่อมโยงกับระบบการเงินทั้งระบบ จึงทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์เป็นการสร้างความเสี่ยงของระบบสหกรณ์และระบบการเงินโดยรวม (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2562) จากการวิเคราะห์ความเสี่ยงจากงบการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ พบว่า มีความเสี่ยงจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มได้แก่กลุ่มที่หนึ่งสหกรณ์ที่มีเงินทุนเหลือเป็นกลุ่มที่มีสภาพคล่องส่วนเกิน เป็นสหกรณ์ที่สมาชิกมีฐานะการเงินค่อนข้างดี มีปริมาณเงินรับฝากมาก ทำให้สหกรณ์จำเป็นต้องบริหารสภาพคล่องให้เป็นที่ยอมรับแก่สมาชิก การที่ดอกเบี้ยเงินรับฝากของสหกรณ์สูงกว่าธนาคารพาณิชย์จะเป็นแรงกดดันให้ผู้บริหารสหกรณ์ ต้องลงทุนในสินทรัพย์ที่หลากหลายเพื่อผลตอบแทนสูง จึงทำให้มีความเสี่ยงจากการลงทุนมากขึ้น กลุ่มที่สองเป็นสหกรณ์ที่มีสภาพคล่องไม่เพียงพอ สมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้น้อยหรือมีความต้องการเงินกู้ทำให้มีทุนภายในไม่เพียงพอผู้บริหารสหกรณ์กลุ่มนี้จึงพยายามระดมทุนผ่านช่องทางต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นเงินกู้ระยะสั้น จึงไม่สอดคล้องกับอายุของเงินให้กู้แก่สมาชิก ที่ส่วนใหญ่เป็นการกู้ระยะยาว กลุ่มนี้จึงมีความเสี่ยงที่จะขาดสภาพคล่องหากไม่ได้รับการต่ออายุเงินกู้ (ธันวา เลหาศิริวงศ์, 2561) สหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งสองกลุ่มจึงมีความเสี่ยง แต่เป็นความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ขณะเดียวกันสหกรณ์ออมทรัพย์มีระเบียบปฏิบัติ ทำให้มีข้อจำกัดในเชิงโครงสร้างที่ การรับฝากเงินทำได้เฉพาะสมาชิก และปัญหาการจัดการเชิงสถาบัน ที่ปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์ไม่มีหน่วยงานที่เชี่ยวชาญด้านการเงินเข้ามากำกับดูแลโดยตรง จึงทำให้การกำกับดูแลในฐานะที่สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันที่มีความเสี่ยงจากการให้บริการทางการเงินในมิติต่าง ๆ อาจไม่เพียงพอ อีกทั้งการได้มาซึ่งผู้บริหารที่มาจากกรรมการเลือกตั้งของสมาชิก อาจมีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการจัดการทางการเงินไม่เพียงพออันส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดสหกรณ์ออมทรัพย์เช่นกัน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2562)

อย่างไรก็ตามใน พ.ศ. 2561 ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้จัดทำคู่มือเกณฑ์มาตรฐานการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยพิจารณาจากเกณฑ์การกำกับดูแลความมั่นคงสหกรณ์ออมทรัพย์ของชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2558 เกณฑ์การวัดพื้นฐานความเป็นสหกรณ์ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ แนวทางการบริหารความเสี่ยงสถาบันการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย แนวทางธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เพื่อพัฒนาการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ให้มีเสถียรภาพ มั่นคง และ ยั่งยืน โดยมีเกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ที่มีตัวชี้วัดเชิงปริมาณได้แก่การวิเคราะห์ห้อตราส่วนทางการเงิน 4 หมวด 16 อัตราส่วน และเกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการบริหารจัดการที่มีตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ 3 ด้าน ได้แก่ เกณฑ์การวัดพื้นฐานความเป็นสหกรณ์ เกณฑ์การวัดการบริหารความเสี่ยง และเกณฑ์การวัดธรรมาภิบาล

ผู้วิจัยสนใจศึกษาความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด ตามเกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ เนื่องจากสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด มีสมาชิก 388 คน มีทุนจดทะเบียน 37,347,980 บาท ถือเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดเล็ก (กฎกระทรวง, 2564) การได้มาซึ่งผู้บริหาร มาจากการเลือกตั้งกันเองของสมาชิก ที่ไม่มีประสบการณ์ในการบริหารธุรกิจโดยตรง ในขณะที่การให้บริการทางการเงินในจังหวัดอุดรธานีซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ซึ่งมีผู้ให้บริการทางการเงินหลายประเภทและหลากหลายสาขา อาทิ ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารเฉพาะกิจ ธุรกิจบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล นาโนไฟแนนซ์ พิกโไฟแนนซ์ เป็นต้น จึงมีการแข่งขันในการให้บริการทางการเงินอย่างเข้มข้น การศึกษาความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยการวิเคราะห์ห้อตราส่วนทางการเงินจะทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพการบริหารการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ผ่านมา เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง พัฒนาองค์กรให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันต่อไปในอนาคต ตลอดจนนำผลวิจัยเป็นกรณีตัวอย่างประกอบการเรียนการสอน ในรายวิชาการเงินธุรกิจ การวิเคราะห์ทางการเงิน การวิจัยทางการเงิน หลักสูตรการบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีต่อไป

2. วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ห้อตราส่วนความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด พ.ศ. 2559-2563 ตามเกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

3.1 ทราบความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด พ.ศ. 2559-2563

3.2 นำผลการวิจัยเสนอแนะคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด เพื่อนำไปพัฒนาการดำเนินงานของสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.3 นำผลการวิจัยเป็นกรณีตัวอย่างในรายวิชา การเงินธุรกิจ การวิเคราะห์ทางการเงิน และการวิจัยทางการเงิน หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลทุติยภูมิจากงบการเงินอันได้แก่ กำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด งบแสดงฐานะทางการเงิน รายงานผู้สอบบัญชี ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ คับรายงานการประชุม ของสหกรณ์ออมทรัพย์ พ.ศ. 2559-2563

5. นิยามศัพท์

เกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง เกณฑ์มาตรฐานที่มีตัวชี้วัดเชิงปริมาณประกอบด้วย อัตราส่วนทางการเงิน 14 อัตราส่วน แบ่งเป็น 4 หมวด ได้แก่ 1) หมวดโครงสร้างทางการเงิน 2) หมวดสภาพคล่องทางการเงิน 3) หมวดประสิทธิภาพทำกำไร 4) หมวดคุณภาพสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยง

งบการเงิน หมายถึงงบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด งบแสดงฐานะการเงิน รายงานผู้สอบบัญชี

6. ระยะเวลาการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาตั้งแต่มกราคม 2564- พฤศจิกายน 2564

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธาธานี จำกัด ผู้วิจัยได้ ทบทวน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. ประวัติสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธาธานี
2. หลักการบริหารการเงิน
3. การวิเคราะห์ห้งบการเงิน
4. เกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. ประวัติสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธาธานี จำกัด

สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธาธานี จำกัด เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2552 ตามที่คณะบุคลากร ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธาธานี ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการ พนักงานราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย มีความประสงค์จะจัดตั้งสหกรณ์ขึ้น เป็นประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธาธานี จำกัด จึงได้ขอจดทะเบียน เลขทะเบียนสหกรณ์ที่ 4100000225521ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งได้ในวันที่ 18 พฤษภาคม 2552 เริ่มดำเนินการประกอบธุรกิจของสหกรณ์ในวันที่ 23 กรกฎาคม 2552 เป็นต้นมา มีที่ตั้งสำนักงานเลขที่ 64 ถนนทหาร ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธาธานี

สหกรณ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิก โดยวิธีช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักสากลดังนี้ 1) ส่งเสริมการออมของสมาชิก 2) ให้บริการทางการเงินแก่สมาชิก 3) ปกป้องรักษาและสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่สมาชิก 4) ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพของชีวิต ของสมาชิกและชุมชน 5) ร่วมมือกับสหกรณ์อื่น สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ องค์กรชุมชน ภาคเอกชน และหน่วยงานของรัฐเพื่อส่งเสริม และปรับปรุงกิจการของสหกรณ์

1.1 ที่มาของทุน สหกรณ์อาจหาทุนเพื่อดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 1.1.1 ออกหุ้น
- 1.1.2 รับฝากเงิน
- 1.1.3 กู้ยืมเงินและรับเงินจากการออกตั๋วสัญญาใช้เงิน และตราสารการเงินอย่างอื่น
- 1.1.4 สะสมทุนสำรองและทุนอื่น ๆ
- 1.1.5 รับเงินอุดหนุนหรือทรัพย์สินที่มีผู้ยกให้

1.2 การดำเนินงาน

การรับฝากเงิน สหกรณ์อาจรับฝากเงินประเภทออมทรัพย์ หรือประเภทประจำ จากสมาชิกหรือสหกรณ์ หรือสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ ซึ่งมีสมาชิกของสมาคมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เป็นสมาชิกของสหกรณ์ หรือนิติบุคคลซึ่งมีบุคลากรหรือลูกจ้างไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้น เป็นสมาชิกของสหกรณ์ ทั้งนี้ ตามระเบียบของสหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อกำหนดเกี่ยวกับการฝากดอกเบี้ย การถอนเงินฝากและอื่น ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง และกำหนดไว้ในระเบียบของสหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ ให้สหกรณ์ดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง คณะกรรมการดำเนินการ ให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการ ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการดำเนินการอีก 14 คน ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก ให้กรรมการดำเนินการเลือกตั้งในระหว่างกันเอง ขึ้นดำรงตำแหน่งรองประธานกรรมการคนหนึ่งหรือหลายคน เลขานุการคนหนึ่ง และหรือเหรัญญิกคนหนึ่ง นอกนั้นเป็นกรรมการ และปิดประกาศ ให้ทราบโดยทั่วกัน ณ สำนักงานสหกรณ์

1.3 อำนาจหน้าที่ของกรรมการดำเนินการแต่ละตำแหน่ง

1.3.1 ประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) เป็นประธานในที่ประชุมใหญ่และที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ และควบคุมการประชุมดังกล่าวให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
- (2) ควบคุมดูแลการดำเนินงานทั่วไปของสหกรณ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและอยู่ในวัตถุประสงค์ของสหกรณ์
- (3) ลงลายมือชื่อในเอกสารต่าง ๆ ในนามสหกรณ์ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้
- (4) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมาย ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์

1.3.2 รองประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) ปฏิบัติการในอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการแทนประธานกรรมการ เมื่อประธานกรรมการไม่อยู่ หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือเมื่อตำแหน่งประธานกรรมการว่างลง
- (2) ปฏิบัติการตามที่ประธานกรรมการมอบหมายให้
- (3) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายให้ ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์

1.3.3 เลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) จัดทำรายงานการประชุมใหญ่ และรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการทุกครั้ง
- (2) ดูแลรักษาเอกสาร และรายงานการประชุมของสหกรณ์ให้เรียบร้อยอยู่เสมอ
- (3) แจ้งนัดประชุมไปยังบรรดาสมาชิก หรือกรรมการดำเนินการ แล้วแต่กรณี
- (4) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายให้ ภายใต้กฎหมาย

ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสภกรณ์

1.3.4 เจริญญิก มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) ควบคุม ดูแล ตรวจสอบการรับจ่ายและเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของสภกรณ์ให้เป็นไปโดยถูกต้องเรียบร้อย

(2) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมาย ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสภกรณ์

1.4 สถานะปัจจุบัน

ปัจจุบันสภกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด มีสมาชิก 388 คน มีทุนดำเนินการ 40,294,761.38 บาท มีสินทรัพย์รวม 58,018,519.58 บาท หนี้สินรวม 17,723,758.20 บาท

2. หลักการบริหารการเงิน

การเงิน (Finance) หมายถึงการไหลหมุนเวียนของเงินผ่านองค์กร กล่าวคือมีการไหลเข้ามาของเงินและไหลออก ในลักษณะจัดหาเงิน แล้วนำเงินนั้นไปลงทุน ในการศึกษาทางการเงินแบ่งเป็นกลุ่มได้ 3 กลุ่ม

- 1) การเงินส่วนบุคคล(Personal Finance)
- 2) การเงินภาครัฐ (Public Finance)
- 3) การเงินธุรกิจ (Business Finance)

การเงินธุรกิจเป็นการบริหารการเงินขององค์กรธุรกิจ ที่มีเป้าหมาย คือทำให้ผู้เป็นเจ้าของมีความมั่งคั่งสูงสุด (Wealth Maximization) โดยทำให้มูลค่าของกิจการ (Value off the Firm) สูงขึ้นในอนาคต ผู้บริหารจึงต้องทำหน้าที่สำคัญ 3 ประการ เพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

2.1 หน้าที่ของผู้บริหารการเงิน

ผู้บริหารการเงินมีหน้าที่สำคัญ 3 ประการ เพื่อบรรลุเป้าหมายทางธุรกิจ ทำให้มูลค่ากิจการสูงขึ้น ได้แก่

2.1.1 การวางแผนและควบคุมทางการเงิน (Financial Planning and Controlling)

ผู้บริหารการเงินต้องทำงานพร้อมกับแผนกต่าง ๆ ภายใต้องค์กรธุรกิจ เพื่อร่วมกันวางแผนธุรกิจ และนำมาปฏิบัติ พร้อมทั้งติดตามควบคุมให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปตามแผนที่วางไว้ ผู้บริหารการเงินจะทำหน้าที่ในการวางแผน และควบคุมทางการเงิน ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้ 1) การวิเคราะห์ทางการเงิน 2) การพยากรณ์ทางการเงิน 3) การวางแผนกำไร

2.1.2 การตัดสินใจจัดหาเงินทุน (Financing Decision)

ในการจัดหาเงินทุนนั้น อาจจัดหาจากส่วนของผู้ถือหุ้น หรือจากการก่อหนี้ โดยการกู้ยืม ซึ่งการจัดหาเงินทุนนั้น จะมีต้นทุน (Cost) เกิดขึ้น กล่าวคือการจัดหาเงินทุนจากส่วนของผู้ถือหุ้น ต้นทุนคือเงินปันผลจ่าย ส่วนการจัดหาเงินทุนจากการกู้ยืม ต้นทุนคือดอกเบี้ยจ่าย โดยทั่วไปการจัดหาเงินทุนจากส่วนของผู้ถือหุ้น จะมีต้นทุนที่สูงกว่าการจัดหาเงินทุนจากการกู้ยืม แต่ความเสี่ยงจะต่ำกว่า นอกจากนั้นหากจำแนกการจัดหาเงินทุนตามระยะเวลาการชำระคืน แบ่งออกเป็น การจัดหาเงินทุนระยะสั้นที่มีระยะเวลาการชำระคืนไม่เกิน 1 ปี กับการจัดหาเงินทุนระยะยาวที่มีระยะเวลาชำระคืนเกินกว่า 1 ปี โดยปกติการจัดหาเงินทุน

ระยะสั้นจะมีต้นทุนต่ำกว่าการจัดการเงินทุนระยะยาว แต่มีความเสี่ยงที่สูงกว่า ดังนั้น ผู้บริหารการเงินจึงควรตัดสินใจว่าควรจัดการเงินทุนจากแหล่งใดบ้างในสัดส่วนเท่าใด จึงทำให้ต้นทุนและความเสี่ยงอยู่ในระดับที่เหมาะสม

2.1.3 การตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุน (Investing Decision)

เมื่อตัดสินใจจัดการเงินทุนแล้วต้องนำเงินไปลงทุนในสินทรัพย์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดรายได้ โดยปกติการตัดสินใจลงทุนในสินทรัพย์ถาวร จะมีโอกาสทำกำไรได้สูง แต่สภาพคล่องจะต่ำ ส่วนการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนความสามารถทำกำไรจะต่ำแต่สภาพคล่องสูง ผู้บริหารการเงินจึงต้องตัดสินใจลงทุนในสินทรัพย์ แต่ละประเภทอย่างเหมาะสม เพื่อรักษาดุลยภาพระหว่างการทำกำไรกับสภาพคล่อง อย่างไรก็ตาม สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ จะมีหลักการต่างไปจากธุรกิจทั่วไป เนื่องจากรายได้ส่วนใหญ่มาจากดอกเบี้ยเงินกู้ของสมาชิก การลงทุนในลูกหนี้เงินกู้จึงเป็นที่มาของรายได้ ส่วนการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรมากขึ้นไปมีแต่เพิ่มค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา และค่าเสื่อมราคาตามหลักการบัญชี

การทำหน้าที่ทั้ง 3 ประการของผู้บริหารการเงิน จะถูกบันทึกเป็นรายงานทางการเงินที่แสดงให้เห็นถึงการดำเนินงานของผู้บริหารที่ผ่านมา ทำให้ทราบว่าผู้บริหารได้ทำหน้าที่ทั้ง 3 ประการดีแล้วหรือไม่ และสามารถนำมาวิเคราะห์การดำเนินงานที่ดังกล่าว เพื่อวัดประสิทธิภาพการบริหารการเงินของผู้บริหาร สำหรับการวัดประสิทธิภาพการบริหารการเงิน ในการวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้หลักเกณฑ์การวัดความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์โดยการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน 4 หมวด ได้แก่ 1) หมวดโครงสร้างทางการเงิน เป็นการวัดว่าแหล่งที่มาของเงินทุนมาจากแหล่งใด และแหล่งใช้ไปของเงินทุนใช้ไปในทางใดบ้าง การจัดหาแหล่งเงินทุน และการใช้ไปของเงินทุนมีความเหมาะสมสอดคล้องกันหรือไม่เพียงใด 2) หมวดสภาพคล่องทางการเงิน เป็นการวัดว่าสหกรณ์มีความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น มากน้อยเพียงใด 3) หมวดประสิทธิภาพการทำรายได้ เป็นการวัดว่าการลงทุนของสหกรณ์ก่อให้เกิดรายได้หรือไม่ มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด 4) หมวดคุณภาพสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยง เป็นการวัดว่าสหกรณ์มีสภาพในการบริหารสินทรัพย์เพียงใด กล่าวคือ สหกรณ์ได้บริหารจัดการสินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดผลตอบแทน และมีการป้องกันความเสี่ยงจากการลงทุนในสินทรัพย์เหล่านั้นเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

3. การวิเคราะห์งบการเงิน

เป้าหมายของการประกอบธุรกิจ คือ การทำให้ผู้เป็นเจ้าของมีความมั่งคั่งสูงสุด ซึ่งถ้าหากการดำเนินธุรกิจอยู่ในรูปของบริษัทจำกัด ก็คือการพยายามทำให้ราคาตลาดหุ้นสามัญสูงสุด ไม่ใช่กำไรทางบัญชีสูงสุด แต่อย่างไรก็ตามตัวเลขทางบัญชีที่ปรากฏในงบการเงิน จะมีอิทธิพลต่อราคาหุ้นสามัญเช่นกัน ข้อมูลจากงบการเงิน จะสะท้อนให้เห็นเหตุการณ์ทางการเงินในอดีตได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาปรับปรุง วางแผนการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดกลยุทธ์ของบริษัทในอนาคตต่อไป นอกจากนี้ข้อมูลจากงบการเงิน ยังช่วยเจ้าหน้าที่ประเมินความสามารถชำระคืนของลูกค้า ผู้ถือหุ้นใช้พยากรณ์กำไร เงินปันผล ราคาหุ้นสามัญ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่อาจใช้ข้อมูลจากงบการเงินด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน การนำข้อมูลจากงบการเงินมาใช้ประโยชน์ดังกล่าว จะต้องนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ซึ่งเรียกว่าการวิเคราะห์งบ

การเงิน (Analysis of Financial Statement) อันหมายถึงกระบวนการค้นหาข้อเท็จจริง เกี่ยวกับฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของกิจการนั้น ว่ามีจุดเด่นอย่างไรเพื่อใช้จุดเด่นนั้นในการวางแผนสำหรับอนาคต และกิจการมีจุดด้อยในเรื่องใดบ้าง เพื่อจะนำมาแก้ไขไม่ให้เป็นปัญหาเรื้อรังต่อไป

3.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์งบการเงิน

เนื่องจากการวิเคราะห์งบการเงิน ถือเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงาน และฐานะทางการเงินของกิจการ จึงมีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกกิจการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการนำผลการวิเคราะห์มาใช้ประโยชน์แตกต่างกัน ได้แก่

3.1.1 เจ้าหนี้

เจ้าหนี้จะสนใจการวิเคราะห์งบการเงินของลูกค้าหนึ่ง เพื่อพิจารณาความสามารถชำระหนี้ของลูกค้าหนึ่ง ประสิทธิภาพในการทำกำไร และลักษณะการได้มาและใช้ไปของเงินทุนของลูกค้าหนึ่ง

3.1.2 ผู้ลงทุนทั่วไป

ผู้ลงทุนทั่วไป หมายถึง ผู้ที่มีเงินออมและพร้อมจะลงทุนในธุรกิจที่น่าสนใจ จะประเมินผลการดำเนินงานของกิจการ โดยวิเคราะห์ความสามารถทำกำไรในอดีต ปัจจุบัน และ คาดการณ์ถึงแนวโน้มในอนาคต รวมทั้งประเมินความเสี่ยง และอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุน

3.1.3 ผู้บริหาร

ผู้บริหารเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการ จึงต้องวิเคราะห์อย่างละเอียดทุกด้าน เพื่อหาแนวทางในการวางแผน ควบคุมการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย

3.1.4 หน่วยงานรัฐบาล

หน่วยงานรัฐบาลมีเป้าหมายในการวิเคราะห์งบการเงิน เพื่อให้ได้ข้อมูลมาพิจารณาเชิงนโยบายต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติโดยรวม ตลอดจนควบคุม กำกับ ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เช่น กรมสรรพากรจะได้ปรับปรุงกำไรสุทธิของกิจการให้เป็นไปตามประมวลรัษฎากรและเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลถูกต้องตามกฎหมาย

3.1.5 ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

ผู้เกี่ยวข้องอื่นอาจมีจุดประสงค์ในการวิเคราะห์ที่แตกต่างกันไป

3.2 เครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์งบการเงิน

ในการวิเคราะห์งบการเงิน มีเครื่องมือหลายประเภทที่สามารถนำมาใช้วิเคราะห์กันอย่างแพร่หลาย ในที่นี้จะกล่าวถึง การวิเคราะห์งบการเงินโดยวิธีวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio Analysis)

อัตราส่วนทางการเงิน หมายถึง การนำข้อมูลจากงบการเงินตั้งแต่ 2 รายการขึ้นไป มาสร้างความสัมพันธ์กัน เพื่อเข้าใจถึงสภาพการณ์ทางการเงินที่แท้จริง ตัวเลขอัตราส่วนทางการเงินที่ได้จากการคำนวณไม่ได้ให้ความหมายอะไรนัก แต่จะนำมาแปลความและใช้ประโยชน์ได้โดยการเปรียบเทียบซึ่งสามารถทำได้ 3 วิธี คือ เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกัน

และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนเดียวกันในอดีตต่อเนื่องหลายๆปี (เพชรี ชุมทรัพย์, 2554) ว่ากิจการกำลังเผชิญอะไรอยู่ การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินทำให้ทราบว่าอะไรคือสาเหตุของปัญหา และอะไรคือเครื่องแสดงอาการของปัญหาเหล่านั้น เพื่อจะได้หาทางแก้ไขปัญหาให้ตรงประเด็น ในการนำอัตราส่วนทางการเงินมาเปรียบเทียบกับกันนั้น จะมีการเปรียบเทียบใน 4 ลักษณะ (โชคชัย เดชรอด, 2561) (1) เปรียบเทียบกับบริษัทอื่นในอุตสาหกรรมเดียวกัน (Cross Section Comparisons) เพื่อให้ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์คู่แข่ง และนำมาปรับเปลี่ยนนโยบายของบริษัทต่อไป (2) การเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน(Standard Ratio) ซึ่งเป็นค่ามาตรฐานที่ถูกกำหนดอย่างเป็นทางการ ตามแต่ละประเภทของอุตสาหกรรมนั้นๆ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอัตราส่วนเฉลี่ยของอุตสาหกรรมเดียวกัน(Industry Everage Ratio) หมายถึงเปรียบเทียบอัตราส่วนของกิจการ กับค่าเฉลี่ยของอุตสาหกรรมกลุ่มเดียวกัน (3) เปรียบเทียบอนุกรมเวลา (Time Series Comparison) เป็นการเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของบริษัทในอดีตกับปัจจุบันว่า มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นหรือเลวลง และสามารถพยากรณ์แนวโน้มในอนาคต (4) เปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด (Management Target) เป็นการนำอัตราส่วนทางการเงินจากการดำเนินงาน เปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ว่าการดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวหรือไม่

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ห้งบการเงิน และทำการเปรียบเทียบใน 2 ลักษณะได้แก่

1) เปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด กับเกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีระดับชั้นคุณภาพ 8 ระดับได้แก่ A+ A B+ B C+ C D+ และ D และ 2) เปรียบเทียบอนุกรมเวลาอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด ตั้งแต่ พ.ศ. 2559-2563

3.2.2 ประเภทของอัตราส่วนทางการเงิน

ในการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินนั้น สามารถแบ่งประเภทของอัตราส่วนทางการเงินเป็น 5 ประเภท ดังนี้ (โชคชัย เดชรอด , 2561)

(1) อัตราส่วนสภาพคล่อง (Liquidity Ratio)

เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของบริษัทเพื่อตอบคำถามบริษัทสามารถชำระหนี้ที่จะครบกำหนดภายในเวลา 1 ปีได้หรือไม่ การวัดสภาพคล่องของบริษัทจะทำได้โดยการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายกับภาระผูกพันระยะสั้น ซึ่งอัตราส่วนสภาพคล่องที่นิยมใช้ มีดังนี้

$$1) \text{ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

(Current Ratio)

สินค้าคงคลังเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนที่มีสภาพคล่องต่ำสุด กล่าวคือ ถ้าการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อจะต้องมีการเปลี่ยนสภาพสินทรัพย์จากสินค้าคงคลัง เป็นสินทรัพย์ประเภทลูกหนี้การค้า และเมื่อเรียกเก็บหนี้

ได้แล้วจึงกลายเป็น เงินสด ละข้อสำคัญอีกประการคือ สินค้าบางประเภทอาจเสี่ยงต่อการเน่าเสีย ความล้าสมัย จึงทำให้สูญเสียมูลค่าได้ ฉะนั้นการพิจารณาถึงสภาพคล่องของธุรกิจอย่างแท้จริง จึงไม่ควรนำสินค้าคงคลังมาพิจารณา อัตราส่วนเงินทุนหมุนเร็ว จึงเป็นการเปรียบเทียบระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียน รายการอื่น ๆ ยกเว้นสินค้าคงคลัง เทียบกับหนี้สินหมุนเวียน ดังนี้

$$2) \text{ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเร็ว} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน} - \text{สินค้าคงคลัง}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

(Quick or Acid test Ratio)

(2) อัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ (Asset Management Ratio)

อัตราส่วนกลุ่มที่สองนี้จะใช้วัดว่าบริษัทมีประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์เพียงใด กล่าวคือ บริษัทได้บริหารสินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดผลตอบแทนและมีสภาพคล่องที่เหมาะสมหรือไม่ อัตราส่วนที่นิยมใช้เพื่อวัดประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ได้แก่

1) อัตราส่วนที่ใช้วัดประสิทธิภาพบริการสินค้าคงคลัง

อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงคลัง จะบอกให้ทราบว่าในแต่ละรอบบัญชีมีการหมุนเวียน (Turnover) ของสินค้าคงคลังกี่ครั้งเพื่อทำกำไร คำว่าหมุนเวียนคือการนำสินค้าออกไปขาย ซึ่งถ้าสมมติว่าการขายแต่ละครั้งมีจำนวนเท่ากับสินค้าคงคลังถั่วเฉลี่ย หากบริษัทมีอัตราหมุนเวียนของสินค้าคงคลัง 18 ครั้ง แสดงว่าบริษัทมีการขายสินค้าไปทั้งหมด 18 ครั้ง หากสูงกว่าค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม แสดงว่า บริษัทมีการหมุนเวียนสินค้าออกขายได้มากกว่าค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม อัตราส่วนนี้ยิ่งมีค่ามากเท่าไรยิ่งดี เพราะแสดงให้เห็นถึงบริษัทสามารถขายสินค้าได้มาก สินค้าคงคลังโดยเฉลี่ยมีอยู่น้อย เนื่องจากสินค้าเป็นที่นิยมของผู้บริโภคฉะนั้นโอกาสทำกำไรจึงมีสูง

$$ก. \text{ อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงคลัง} = \frac{\text{ขาย}}{\text{สินค้าคงคลังถั่วเฉลี่ย}}$$

(Inventory Turnover)

สำหรับระยะเวลาขายสินค้าถั่วเฉลี่ย หมายถึง ระยะเวลาสินค้าที่ซื้อมาหรือผลิตขึ้นมาต้องใช้เวลาระยะหนึ่งจึงจะขายออกไปได้ โดยปกติระยะเวลาการขายสินค้ายิ่งสั้นยิ่งดี เพราะแสดงว่าสินค้าเป็นที่ต้องการของลูกค้าจึงขายได้อย่างรวดเร็ว และการขายได้เร็วจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาด้วย

$$ข. \text{ ระยะเวลาในการขายสินค้าโดยเฉลี่ย} = \frac{\text{จำนวนวันใน 1 รอบบัญชี}}{\text{อัตราการหมุนเวียนของสินค้า}}$$

2) อัตราส่วนที่ใช้วัดประสิทธิภาพบริหารลูกหนี้

อัตรการหมุนเวียนของลูกหนี้จะมีความหมายในลักษณะเดียวกันกับอัตรการหมุนเวียนของสินค้าคงคลัง กล่าวคือหมายถึงจำนวนครั้งที่ลูกหนี้มาชำระหนี้ให้กับบริษัทใน 1 รอบบัญชี เช่น บริษัทเรียกเก็บเงินกับลูกหนี้แต่ละรายได้ 10 ครั้งใน 1 รอบบัญชี อัตราส่วนนี้มีค่ามากยิ่งดี เพราะแสดงให้เห็นถึงจำนวนครั้งที่ลูกหนี้นำเงินมาชำระให้กับบริษัท

$$\text{ก. อัตราหมุนเวียนของลูกหนี้} = \frac{\text{ขายเชื่อ}}{\text{ลูกหนี้ถัวเฉลี่ย}}$$

(Account Receivable Turnover)

ระยะเวลาในการเก็บหนี้โดยเฉลี่ยเป็นอัตราส่วนที่บอกให้ทราบว่าบริษัทมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเปลี่ยนสภาพจากสินทรัพย์ประเภทลูกหนี้มาเป็นสินทรัพย์ประเภทเงินสดใช้เวลากี่วัน การใช้เวลาในการเรียกเก็บหนี้ได้เร็ว แสดงถึงประสิทธิภาพการจัดการด้านลูกหนี้ เช่น บริษัท มีระยะเวลาในการเก็บหนี้โดยเฉลี่ย 36 วัน ซึ่งมากกว่าค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรมที่มีเพียง 22.5 วัน แสดงถึงประสิทธิภาพในการจัดการลูกหนี้ต่ำ และจะส่งผลต่อสภาพคล่องของบริษัทด้วย ซึ่งบริษัทต้องหาสาเหตุที่แท้จริงว่าเกิดจากอะไร เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงนโยบายการจัดการด้านลูกหนี้ บริษัทอาจจะต้องพิจารณาว่าการที่ระยะเวลาในการเก็บหนี้ของบริษัทล่าช้ากว่าระยะเวลาในการเก็บหนี้โดยเฉลี่ยของอุตสาหกรรม เนื่องจากการกำหนดเงื่อนไขเครดิตไม่เหมาะสม ก็จะต้องไปปรับปรุงนโยบายด้านเงื่อนไขให้เครดิตใหม่ หรือ บริษัท มีระยะเวลาเก็บหนี้ล่าช้า เกิดจากมีลูกหนี้ที่มาตรฐานต่ำ ซึ่งถ้าเป็นกรณีนี้ บริษัทจะต้องไปปรับปรุงนโยบายด้านมาตรฐานลูกหนี้

$$\text{ข. ระยะเวลาในการเก็บหนี้โดยเฉลี่ย} = \frac{\text{จำนวนวันใน 1 รอบบัญชี}}{\text{อัตรการหมุนเวียนลูกหนี้}}$$

(Average Collection Period)

3) อัตราส่วนที่ใช้วัดประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์ถาวร

อัตรการหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวรเป็นการเปรียบเทียบระหว่างยอดขายสุทธิ กับสินทรัพย์ถาวรสุทธิ เพื่อวัดประสิทธิภาพของโรงงาน เครื่องจักรและอุปกรณ์ของบริษัททั้งหมดว่าก่อให้เกิดยอดขายมากน้อยเพียงใด การที่บริษัทมีอัตรการหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวรต่ำ แสดงว่า บริษัทใช้สินทรัพย์ถาวรอย่างไม่มีประสิทธิภาพ หรือสินทรัพย์ถาวรบางรายการเสื่อมโทรมใช้งานไม่ได้เต็มที่

$$\text{ก. อัตรการหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร} = \frac{\text{ขายสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์ถาวร}}$$

(Fixed Assets Turnover Ratio)

4) อัตราส่วนที่ใช้วัดประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์ทั้งหมด

อัตราส่วนนี้เป็นการวัดประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์ทั้งหมดของบริษัท โดยใช้ยอดขายหารด้วยสินทรัพย์รวม อัตราส่วนนี้ยิ่งมีค่ามากยิ่งดี เพราะแสดงให้เห็นถึงบริษัทสามารถทำยอดขายได้เป็นจำนวนกี่เท่าของสินทรัพย์รวม ซึ่งค่าที่ได้จากการคำนวณจะได้นำไปเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรมหรือเปรียบเทียบกับข้อมูลในอดีตของบริษัทเอง เพื่อจะได้ทราบถึงประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์รวมพร้อมแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

$$\text{ก) อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{ขายสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์}}$$

(Total Assets Turnover Ratio)

(3) อัตราส่วนโครงสร้างทางการเงิน (Leverage Ratio)

อัตราส่วนนี้ใช้วัดสัดส่วนของหนี้สินในโครงสร้างทางการเงิน เพื่อทราบถึงความเสี่ยงในการชำระหนี้คืน ซึ่งมีอัตราส่วนที่เป็นนิยามดังนี้

อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น แสดงให้เห็นว่าการจัดหาเงินทุนของบริษัทโดยการก่อหนี้ผู้ถือหุ้นมีค่าเป็นเท่าใดเมื่อเทียบกับการจัดหาทุนจากเจ้าของ อัตราส่วนนี้ยิ่งสูงยิ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดหาเงินทุนโดยการกู้ยืมมีสัดส่วนที่สูงขึ้น เมื่อเทียบกับส่วนของผู้ถือหุ้น โดยปกติแล้วจะชอบถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าต่ำ เพราะถ้าส่วนของผู้ถือหุ้นมีมากก็กลายเป็นเกราะคุ้มกันความสูญเสียของเจ้าหนี้ ในกรณีที่บริษัทเลิกกิจการ ในทางตรงกันข้ามผู้ถือหุ้นอาจต้องการให้บริษัทมีหนี้สินสูงๆ เพราะจะทำให้กำไรที่ได้รับสูงขึ้น

1) อัตราส่วนหนี้สินทั้งหมดต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

$$\text{Debt to Networth Ratio} = \frac{\text{หนี้สินทั้งหมด}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อการจัดหาเงินทุนระยะยาวเป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นว่า บริษัทมีหนี้สินระยะยาวเป็นสัดส่วนเท่าใด เมื่อเปรียบเทียบกับจัดหาเงินทุนระยะยาว (ส่วนของผู้ถือหุ้น+หนี้สินระยะยาว)

2) อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อการจัดหาเงินทุนระยะยาว

$$\text{(Capitalization Ratio)} = \frac{\text{หนี้สินระยะยาว}}{\text{การจัดหาเงินทุนระยะยาว}}$$

อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย เป็นการวัดความคุ้มครองในการจ่ายดอกเบี้ยว่า บริษัทมีกำไรจากการดำเนินงานเพียงพอที่จะจ่ายดอกเบี้ยหรือไม่ เพียงใด

3) อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย

$$\text{(Time Interest Earned: TIE)} = \frac{\text{กำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษี (EBIT)}}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย (I)}}$$

หากต้องการวัดความสามารถของกำไรเพื่อคุ้มครองรายจ่ายประจำอย่างแท้จริง จะนำค่าเสื่อมราคาและรายการตัดบัญชีบวกกลับกำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษี เนื่องจากรายจ่ายทั้ง 2 รายการนี้ไม่ใช่รายจ่ายในรูปเงินสด เพื่อให้ได้กำไรที่เป็นเงินสดอย่างแท้จริง อีกทั้งบวกค่าเช่าซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายประจำทางการเงินเข้าไปด้วย เนื่องจากกำไรจากการดำเนินงาน (EBIT) เป็นกำไรที่เกิดขึ้นหลังจากหักค่าเช่าออกไปแล้ว ดังนั้นการที่จะได้กำไรเป็นเงินสดและคุ้มครองค่าเช่าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายประจำจึงต้องใช้สูตรดังนี้

4) อัตราส่วนความสามารถคุ้มครองรายจ่ายประจำ

$$\text{(EBITDA Coverage Ratio)} = \frac{\text{EBIT} + \text{ค่าเสื่อมราคาและรายการตัดบัญชี} + \text{ค่าเช่า}}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย} + \text{ค่าเช่า} + \text{รายจ่ายชำระหนี้เงินกู้}}$$

(4) อัตราส่วนประสิทธิภาพในการทำกำไร (Profitability Ratio)

อัตราส่วนกลุ่มนี้จะใช้ประเมินความสามารถในการทำกำไรของบริษัท ที่นิยามมีดังนี้

1) ประสิทธิภาพในการทำกำไรเมื่อเทียบกับยอดขาย

เป็นอัตราส่วนที่บอกให้ทราบว่าบริษัทมีกำไรเท่าไร เมื่อเทียบกับยอดขาย ได้แก่

$$\text{ก. อัตราส่วนกำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin)} = \frac{\text{กำไรขั้นต้น} \times 100}{\text{ยอดขาย}}$$

$$\text{ข. อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin)} = \frac{\text{กำไรสุทธิหลังภาษี} \times 100}{\text{ยอดขาย}}$$

2) การวัดประสิทธิภาพการทำกำไรเมื่อเทียบกับการลงทุน

เป็นอัตราส่วนที่บอกให้ทราบว่าบริษัทมีกำไรเท่าไร เมื่อเทียบกับการลงทุน ได้แก่

ก อัตราความมีกำไรเมื่อเทียบกับการลงทุนในสินทรัพย์

$$\text{(Return on Assets Ratio: ROA)} = \frac{\text{กำไรสุทธิหลังภาษี}}{\text{สินทรัพย์ที่มีตัวตน}}$$

ข การวัดประสิทธิภาพในการทำกำไรเมื่อเทียบกับการลงทุนในส่วนของเจ้าของ

$$\text{(Return on Common Stock Equity : ROE)} = \frac{\text{กำไรสุทธิส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ}}$$

(5) อัตราส่วนมูลค่าทางตลาด (Market value Ratio)

ในการตัดสินใจลงทุนซื้อหุ้นของบริษัทนั้น ผู้ลงทุนต้องพิจารณาเปรียบเทียบว่าการลงทุนนั้นคุ้มค่าหรือไม่ หากนำเงินก้อนเดียวกันไปลงทุนในทางเลือกอื่นๆ ทั้งนี้ผู้ลงทุนย่อมนำความเสี่ยงเข้ามาพิจารณาด้วยผู้ที่ได้ลงทุนไปแล้วหรือกำลังตัดสินใจที่จะลงทุนจะใช้อัตราส่วนต่อไปนี้มาพิจารณาว่าบริษัทนั้นน่าสนใจลงทุนมากน้อยเพียงใด

อัตราส่วนที่แสดงให้เห็นถึงความเต็มใจของผู้ลงทุนที่จะทำการซื้อหุ้นเป็นกี่เท่าของกำไรต่อหุ้นเรียกว่า อัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น หากอัตราส่วนนี้สูง แนวโน้มการเจริญเติบโตของบริษัทเป็นไปในทิศทางที่ดี

$$1) \text{ อัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น} = \frac{\text{ราคาตลาดหุ้นสามัญ}}{\text{กำไรต่อหุ้น}}$$

(Price / Earning Ratio : P/E Ratio)

อัตราส่วนผลได้เงินปันผล เป็นการเปรียบเทียบระหว่างเงินปันผลที่ได้รับกับราคาตลาดหุ้นสามัญของบริษัท อัตราส่วนนี้จะบอกให้ทราบว่า ผลตอบแทนที่ได้รับต่อหุ้นเป็นร้อยละเท่าไร

$$2) \text{ อัตราส่วนเงินปันผลต่อหุ้นต่อราคาหุ้น} = \frac{\text{เงินปันผลต่อหุ้น}}{\text{ราคาตลาดหุ้นสามัญ}}$$

(Dividend per Share to Price per Share Ratio)

อัตราส่วนเงินปันผลต่อกำไร เป็นการเปรียบเทียบระหว่างเงินปันผลที่บริษัทจ่ายให้กับผู้ถือหุ้นเทียบกับกำไรสุทธิของบริษัท อัตราส่วนนี้สูงแสดงว่าบริษัทนำกำไรสุทธิมาจ่ายปันผลสูง ทำให้นักลงทุนที่ต้องการผลตอบแทนเฉพาะหน้าพอใจ แต่หากเป็นนักลงทุนระยะยาว อาจไม่พอใจนัก เนื่องจากอัตราส่วนนี้สูงแสดงให้เห็นว่าบริษัทไม่พยายามนำกำไรไปลงทุนต่อ

$$3) \text{ อัตราส่วนเงินปันผลต่อกำไร} = \frac{\text{เงินปันผลที่จ่ายรวม}}{\text{กำไรสุทธิหลังภาษี}}$$

(Dividend to Net Income / Yield Ratio/Payout Ratio)

หากบริษัทประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ จะทำให้ราคาตลาดหุ้นสามัญสูงกว่าราคาตามบัญชีมาก อัตราส่วนนี้จะบอกให้ทราบว่านักลงทุนยินดีจ่ายเงินซื้อหุ้นสามัญในราคาี่เท่า เมื่อเทียบกับราคาตามบัญชี จะคำนวณได้โดยสูตรนี้

$$4) \text{ อัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาตามบัญชี} = \frac{\text{ราคาตลาดต่อหุ้น}}{\text{ราคาตามบัญชีต่อหุ้น}}$$

(Market / Book Ratio : M/B)

4. เกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

คณะทำงานศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบสหกรณ์ออมทรัพย์ให้มีเสถียรภาพ มั่นคง ยั่งยืน ได้ยกร่างเกณฑ์มาตรฐานสหกรณ์ออมทรัพย์โดยพิจารณาจาก 1) เกณฑ์กำกับดูแลความมั่นคงสหกรณ์ออมทรัพย์ของชุมนุม สหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทยปี 2558 2) เกณฑ์การวัดความเป็นพื้นฐานความเป็นสหกรณ์ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ 3) เกณฑ์การบริหารความเสี่ยงสถาบันการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย และโครงการศึกษาการบริหารความเสี่ยงจากการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ งบประมาณ 2552 ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ และ 4) เกณฑ์ธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ตลาดหลักทรัพย์ ทั้งนี้ระบบบริหารจัดการ

สหกรณ์ออมทรัพย์ยังต้องยึดอุดมการณ์ ค่านิยม หลักการ และวิธีการสหกรณ์ ซึ่งมีแนวปฏิบัติตามหลักการของพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 แต่ปรับปรุงแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับสหกรณ์ที่ดำเนินธุรกิจการเงิน เพื่อเพิ่มความมั่นใจของสมาชิกสหกรณ์และประชาชน ต่อระบบสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยจะให้ความสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางด้านเสถียรภาพทางการเงิน และความมั่นคงด้านการบริหารจัดการเชิงคุณภาพให้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยการบริหารงานนั้นจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งต่างๆ ด้วย ต่อมาคณะทำงานได้จัดทำคู่มือเกณฑ์มาตรฐานการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์พ.ศ.2561ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์มาตรฐานเชิงปริมาณ และเกณฑ์มาตรฐานเชิงคุณภาพ 4 ส่วน ได้แก่ 1) เกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ 2) เกณฑ์การวัดพื้นฐานความเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีความเหมาะสมกับสหกรณ์ออมทรัพย์ทุกขนาด 3) เกณฑ์การวัดความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ 4) เกณฑ์การวัดธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์

เกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นเกณฑ์มาตรฐานเชิงปริมาณ หมายถึง เกณฑ์ที่พิจารณาจากการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน 4 หมวด 14 อัตราส่วน ดังนี้

4.1 หมวดโครงสร้างทางการเงิน

4.1.1 อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวม

อัตราส่วนนี้ จะอธิบายว่า สหกรณ์มีทุนเรือนหุ้นมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับสินทรัพย์ทั้งหมด หากอัตราส่วนนี้สูงเกินกว่าเกณฑ์อ้างอิงที่กำหนดไว้ แม้จะแสดงว่าสหกรณ์มีความมั่นคงสูง แต่ก็อาจทำให้การขยายตัวเป็นไปได้ช้า และอาจทำให้ผู้บริหารมีภาระในการหารายได้ให้เพียงพอแก่การจ่ายเงินปันผลตามที่สมาชิกคาดหวัง ในทางกลับ หากอัตราส่วนนี้ต่ำกว่าเกณฑ์อ้างอิงที่กำหนดไว้ก็อาจทำให้สหกรณ์มีความมั่นคงต่ำมีสูตรดังนี้

$$\text{อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{เงินรับฝาก (เฉพาะสมาชิก)}}{\text{สินทรัพย์}} \times 100$$

ทุนเรือนหุ้น หมายถึง ส่วนของทุนที่เกิดจากการสะสมของสมาชิกตามระเบียบของสหกรณ์ หรือตามความสมัครใจ

สินทรัพย์รวม หมายถึง สินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์ ซึ่งประกอบด้วยสินทรัพย์หมุนเวียน เงินลงทุนระยะยาว ลูกหนี้ระยะยาว สินทรัพย์ถาวร (ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิ) และสินทรัพย์อื่นๆ

4.1.2 อัตราส่วนเงินรับฝาก (เฉพาะสมาชิก) ต่อสินทรัพย์รวม

อัตราส่วนนี้จะอธิบายว่า สหกรณ์ฯ มีเงินรับเงินรับฝากทั้งสิ้นมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับสินทรัพย์ทั้งหมดโดยมีสูตรดังนี้

$$\text{อัตราส่วนเงินรับฝากต่อสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{เงินรับฝาก (เฉพาะสมาชิก)}}{\text{สินทรัพย์}} \times 100$$

อัตราส่วนนี้สูงเกินกว่าเกณฑ์อ้างอิงที่กำหนดไว้ อาจทำให้สหกรณ์มีความเสี่ยงมากขึ้นในการบริหารสภาพคล่อง ในทางกลับกันหากสหกรณ์มีอัตราส่วนนี้ต่ำกว่าเกณฑ์อ้างอิงที่กำหนดไว้ อาจทำให้การขยายตัวของสหกรณ์เป็นไปได้ช้า

เงินรับฝาก (เฉพาะสมาชิก) หมายถึง ยอดเงินรับฝากเฉพาะจากสมาชิกเท่านั้น

สินทรัพย์รวม หมายถึง สินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์ ซึ่งประกอบด้วยสินทรัพย์หมุนเวียน เงินลงทุนระยะยาว ลูกหนี้ระยะยาว สินทรัพย์ถาวร (ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิ) และสินทรัพย์อื่น

4.1.3 อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น (สมาชิกและสหกรณ์อื่น) ต่อสินทรัพย์รวม

อัตราส่วนนี้จะอธิบายว่า สหกรณ์ได้ให้เงินกู้แก่สมาชิกและเงินให้กู้แก่สหกรณ์อื่นเป็นร้อยละเท่าไรของสินทรัพย์ทั้งหมด หากอัตราส่วนนี้สูงเกินกว่าเกณฑ์อ้างอิงที่กำหนดไว้ อาจเป็นเพราะมีการให้สมาชิกกู้ต่อรายสูงเกินไป ทำให้สมาชิกมีหนี้สินมากเกินไปจนอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านเครดิตและสภาพคล่องต่อสหกรณ์ ในทางกลับกันหากอัตราส่วนนี้ต่ำกว่าเกณฑ์อ้างอิงที่กำหนดไว้ อาจเป็นเพราะมีการให้สมาชิกกู้ต่อรายต่ำเกินไป ทำให้สมาชิกไม่สามารถใช้จ่ายเงินได้ตรงตามวัตถุประสงค์ เป็นต้น โดยมีสูตรดังนี้

$$\text{อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{ลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$$

ลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น (สมาชิกและสหกรณ์อื่น) หมายถึง ลูกหนี้เงินให้กู้แก่สมาชิก และลูกหนี้ให้สหกรณ์อื่นกู้ ซึ่งประกอบด้วยลูกหนี้เงินกู้ฉุกเฉิน ลูกหนี้เงินกู้สามัญ ลูกหนี้เงินกู้พิเศษ ลูกหนี้ดำเนินคดี ลูกหนี้ตามคำพิพากษา

สินทรัพย์รวม หมายถึง สินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์ ซึ่งประกอบด้วยสินทรัพย์หมุนเวียน เงินลงทุนระยะยาว ลูกหนี้ระยะยาว สินทรัพย์ถาวร (ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิ) และสินทรัพย์อื่น

4.1.4 อัตราส่วนเงินสด เงินฝากธนาคาร เงินลงทุน เงินฝากสหกรณ์อื่น และตัวสัญญาใช้เงินสหกรณ์อื่นต่อสินทรัพย์รวม

อัตราส่วนนี้จะอธิบายว่า สหกรณ์มีเงินสด เงินฝากธนาคาร เงินลงทุน เงินฝากสหกรณ์อื่น ตลอดจนตัวสัญญาใช้เงินสหกรณ์อื่น เป็นร้อยละเท่าไรของสินทรัพย์ทั้งหมด หากอัตราส่วนนี้สูงเกินกว่าเกณฑ์ที่อ้างอิงที่กำหนดไว้ อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงในการฝากหรือลงทุนได้โดยมีสูตรดังนี้

$$\frac{\text{เงินสด เงินฝากธนาคาร เงินฝากสหกรณ์ และตัวสัญญาใช้เงินอื่น}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$$

เงินสด เงินฝากธนาคาร เงินลงทุน เงินฝากสหกรณ์อื่น และตัวสัญญาใช้เงินสหกรณ์อื่น หมายถึง ผลรวมของเงินสด เงินฝากธนาคาร เงินลงทุน เงินฝากสหกรณ์อื่น (รวมชุมนุมสหกรณ์ฯ) และตัวสัญญาใช้เงินสหกรณ์อื่น (รวมชุมนุมสหกรณ์ฯ)

สินทรัพย์รวม หมายถึง สินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์ ซึ่งประกอบด้วยสินทรัพย์หมุนเวียน เงินลงทุนระยะยาว ลูกหนี้ระยะยาว สินทรัพย์ถาวร (ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิ) และสินทรัพย์อื่น

4.1.5 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวม

อัตราส่วนนี้จะอธิบายว่า สหกรณ์มีทุนสำรองมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับสินทรัพย์ทั้งหมด หากอัตราส่วนนี้สูงจะทำให้สหกรณ์มีเกราะป้องกันทางการเงินที่ดี เพราะทุนสำรองสามารถชดเชยสินทรัพย์และลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อทุน แสดงออกถึงความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ที่มีทุนสำรองมากพอต่อการรองรับสภาวะการทางธุรกิจ ในทางกลับกันหากสหกรณ์มีอัตราส่วนที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ โดยมีสูตรดังนี้

$$\text{อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{ทุนสำรอง}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$$

ทุนสำรอง หมายถึง ทุนที่จัดสรรจากกำไรสุทธิตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อความมั่นคงของสหกรณ์ และสามารถถอนนำมาใช้ได้ ในกรณีที่สหกรณ์เกิดการขาดทุน หรือให้เป็นทุนสำรองแก่สหกรณ์ใหม่ ที่แยกมาจากสหกรณ์เดิมเท่านั้น

สินทรัพย์รวม หมายถึง สินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์ ซึ่งประกอบด้วยสินทรัพย์หมุนเวียน เงินลงทุนระยะยาว ลูกหนี้ระยะยาว สินทรัพย์ถาวร (ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิ) และสินทรัพย์อื่น

4.1.6 อัตราส่วนเงินกู้ยืมภายนอกต่อทุนของสหกรณ์

อัตราส่วนนี้จะอธิบายว่า สหกรณ์มีหนี้เงินกู้ยืมภายนอกมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับทุนของสหกรณ์ หากอัตราส่วนนี้สูงเกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้แสดงว่าสหกรณ์มีหนี้สินมากเกินไป อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสหกรณ์ในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ ในทางกลับกันหากอัตราส่วนนี้ต่ำเกินไป อาจทำให้การขยายตัวของสหกรณ์เป็นไปได้ช้า โดยมีสูตรดังนี้

$$\text{อัตราส่วนเงินกู้ยืมภายนอกต่อทุนของสหกรณ์} = \frac{\text{เงินกู้ยืมภายนอก}}{\text{ทุนของสหกรณ์}} \times 100$$

เงินกู้ยืมภายนอก หมายถึง แหล่งเงินทุนจากภายนอก ซึ่งประกอบด้วย เงินเบิกเกินบัญชี เงินกู้ยืมระยะสั้น ระยะยาว และเงินรับฝากจากสหกรณ์อื่น

ทุนของสหกรณ์ หมายถึง ผลรวมของทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบอื่น ๆ และกำไร (ขาดทุน) ประจำปี

4.2 หมวดสภาพคล่องทางการเงิน

4.2.1 อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน

อัตราส่วนนี้ จะอธิบายว่า ความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น หรือสภาพคล่องของกิจการ มีมากน้อยเพียงใด ตามปกติอัตราส่วนนี้ยิ่งสูง ก็แสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นสูง ในทางกลับกัน หากอัตราส่วนนี้ต่ำ ก็อาจส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ แต่ก็ได้หมายความว่าสหกรณ์จะไม่สามารถชำระหนี้ระยะสั้นได้ เนื่องจากสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยใช้ระบบการหักเงินเดือน ณ ที่จ่าย จึงทำให้สหกรณ์มีเงินเข้ามาเสมอในแต่ละเดือนอัตราส่วนนี้มีสูตรดังนี้

$$\text{อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

สินทรัพย์หมุนเวียน หมายถึง เงินสด เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้น เงินลงทุนระยะสั้นตามยอดสินทรัพย์หมุนเวียนในงบแสดงฐานะการเงิน

หนี้สินหมุนเวียน หมายถึง หนี้สินที่มีกำหนดระยะเวลาชำระคืนไม่เกิน 1 ปี เช่น เงินเบิกเกินบัญชี เงินรับฝากออมทรัพย์ ออมทรัพย์พิเศษ เงินกู้ระยะสั้น เงินกู้ระยะยาวที่ครบกำหนดชำระคืนใน 1 ปี และหนี้สินหมุนเวียนอื่นตามยอดหนี้สินหมุนเวียนในงบแสดงฐานะการเงิน

4.2.2 อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ที่ชำระได้ตามกำหนด

อัตราส่วนนี้ จะอธิบายว่า ความสามารถในการเรียกเก็บหนี้จากลูกหนี้ที่ชำระได้ตามกำหนด เทียบกับลูกหนี้ที่ถึงกำหนดชำระของสหกรณ์มีมากน้อยเพียงใด หากอัตราส่วนนี้ยิ่งสูง จะส่งผลต่อสภาพคล่องทางการเงินดีต่อการดำเนินงาน และมีความเพียงพอต่อความต้องการใช้เงินไปขยายธุรกิจให้เติบโตขึ้น และยังสามารถชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ได้ตามกำหนด ในทางกลับกัน หากอัตราส่วนนี้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด แสดงให้เห็นว่าสมาชิกมีหนี้เงินกู้จนเกินความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิก จะส่งผลต่อสภาพคล่องทางการเงินของสหกรณ์ได้โดยมีสูตรดังนี้

$$\text{อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ที่ชำระได้ตามกำหนด} = \frac{\text{ลูกหนี้เงินกู้ที่ชำระได้ตามกำหนด}}{\text{ลูกหนี้เงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระ}} \times 100$$

ลูกหนี้เงินกู้ที่ชำระได้ตามกำหนด หมายถึง จำนวนเงินต้นที่ลูกหนี้เงินกู้ที่ถึงกำหนดสามารถชำระได้ในรอบงวดบัญชี คำนวณได้จากรายการที่เก็บได้จริงในแต่ละเดือน

ลูกหนี้เงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระ หมายถึง จำนวนเงินต้นที่ลูกหนี้เงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระในรอบงวดบัญชีทั้งหมด คำนวณได้จากการเรียกเก็บในแต่ละเดือน

4.2.3 อัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องต่อเงินรับฝากทั้งสิ้น (สมาชิกและสหกรณ์อื่น) อัตราส่วนนี้ จะอธิบายว่า สหกรณ์ได้ดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง เมื่อเทียบกับเงินรับฝาก เป็นไปตามเกณฑ์อ้างอิงกำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งจะทำให้เกิดหลักประกันที่มั่นคงในการบริหารเงินรับฝากของสหกรณ์ได้ ทั้งนี้ กฎกระทรวงว่าด้วยการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของสหกรณ์ ได้กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่าร้อยละหนึ่ง และไม่เกินร้อยละยี่สิบ ธนาคาร

แห่งประเทศไทย กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์และธนาคารเฉพาะกิจ ต้องดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องไม่ต่ำกว่า ร้อยละหก

$$\text{อัตราสินทรัพย์สภาพคล่องที่ดำรงในเดือนปัจจุบัน} = \frac{\text{สินทรัพย์สภาพคล่องในเดือนปัจจุบัน}}{\text{เงินรับฝากทั้งสิ้นในเดือนก่อน}} \times 100$$

สินทรัพย์สภาพคล่อง หมายถึง สินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนของสหกรณ์ โดยปัจจุบัน กฎกระทรวงฯ ได้กำหนดสินทรัพย์สภาพคล่องไว้ 9 ประเภท ดังนี้

- 1) เงินสด
- 2) เงินฝากที่ชุมนุมสหกรณ์หรือธนาคาร
- 3) บัตรเงินฝากที่ออกโดยธนาคารซึ่งมีระยะเวลาในการฝากเงินไม่เกิน 1 ปี
- 4) หลักทรัพย์ของรัฐบาลหรือของรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงการคลังค้ำประกัน
- 5) พันธบัตรของธนาคารแห่งประเทศไทย
- 6) ตั๋วสัญญาใช้เงินที่ออกโดยชุมนุมสหกรณ์ ซึ่งมีระยะเวลาคงเหลือก่อนถึงถึงกำหนดใช้เงินไม่เกิน 1 ปี
- 7) ตั๋วสัญญาใช้เงินที่ออกโดยบริษัทเงินทุน หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ซึ่งมีระยะเวลาคงเหลือก่อนถึงกำหนดใช้เงินไม่เกิน 1 ปี และกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ประกันการใช้เงิน
- 8) ตั๋วแลกเงินซึ่งธนาคารรับรอง สลากหลัง หรือรับอ่าวัวล หรือตั๋วสัญญาใช้เงิน ซึ่งธนาคารสลักหลัง หรือรับอ่าวัวล ทั้งนี้ โดยไม่มีข้อจำกัดความรับผิดชอบของธนาคาร
- 9) สินทรัพย์อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

สินทรัพย์ตาม 1) – 9) ต้องเป็นสินทรัพย์ที่ปราศจากภาระผูกพัน

เงินรับฝากทั้งสิ้น หมายถึง เงินรับฝากจากสมาชิกและเงินรับฝากจากสหกรณ์อื่นๆ

อัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นร้อยละ และใช้ค่าเฉลี่ย 12 เดือน คำนวณโดยการนำค่าอัตราส่วนในแต่ละเดือนที่สหกรณ์ จะต้องรายงานต่อนายทะเบียนสหกรณ์เป็นประจำทุกเดือน รวมกันแล้วหาร 12

4.3 หมวดประสิทธิภาพการทำรายได้

4.3.1 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย

อัตราส่วนนี้ จะอธิบายว่าสหกรณ์มีความสามารถในการหาผลตอบแทน ให้กับสมาชิกผู้ถือหุ้นได้มากน้อยเพียงใด หากอัตราส่วนนี้สูงแสดงว่าประสิทธิภาพการทำกำไรของสหกรณ์สูงเมื่อเทียบกับทุนของสหกรณ์ ในทางกลับกันหากอัตราส่วนนี้มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์อ้างอิงที่กำหนดไว้ แสดงว่าประสิทธิภาพการทำกำไรของสหกรณ์ต่ำเมื่อเทียบกับทุนของสหกรณ์ ทั้งนี้อาจเกิดจากความสามารถในการหารายได้ต่ำ หรือมีค่าใช้จ่ายสูง หรืออาจเกิดจากสัดส่วนของแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนสูง เป็นต้น โดยมีสูตรดังนี้

$$\text{อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

ทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย หมายถึง

ทุนของสหกรณ์ปีก่อน + ทุนของสหกรณ์ปีปัจจุบัน

2

กำไรสุทธิ หมายถึง กำไรที่เกิดขึ้นในปีบัญชีนั้น หักด้วยยอดขาดทุนในปีก่อน

ทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย หมายถึง ผลรวมของทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่นๆ และกำไร(ขาดทุน)ประจำปีของปีปัจจุบัน และผลรวมของทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ และกำไร(ขาดทุน) ประจำปีของปีก่อน ทหาร 2

4.3.2 อัตราส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน

อัตราส่วนนี้จะอธิบายว่า ประสิทธิภาพในการบริหารค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ซึ่งเปรียบเสมือนค่าใช้จ่ายคงที่ มีความสัมพันธ์กับรายได้ ที่อาจจะผันผวนตามภาวะธุรกิจของสหกรณ์ว่าเป็นอย่างไร

หากรายได้มีความผันผวนสูง และสหกรณ์ไม่สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายดำเนินงานให้อยู่อยู่ในระดับที่เหมาะสม ทำให้อัตราส่วนนี้สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จะส่งผลต่อความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ได้ในทางกลับกัน หากอัตราส่วนนี้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ก็จะทำให้สหกรณ์มีความมั่นคงทางการเงิน โดยมีสูตรดังนี้

$$\text{อัตราส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน} = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน}}{\text{กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน}} \times 100$$

ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน หมายถึง ยอดรวมของค่าใช้จ่ายดำเนินงานของสหกรณ์ที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุน (ไม่รวมดอกเบี้ยจ่าย)

กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน หมายถึง รายได้ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม และเงินฝากรวมกับผลตอบแทนจากการลงทุน (ถ้ามี) หักด้วยค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยเงินรับฝาก เงินกู้ยืม และหนี้สงสัยจะสูญ ข้อมูลนี้จะปรากฏอยู่ในงบกำไรขาดทุนของสหกรณ์

4.4 หมวดคุณภาพสินทรัพย์และการป้องกันความเสี่ยง

4.4.1 อัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น (สมาชิกและสหกรณ์อื่น)

อัตราส่วนนี้จะอธิบายว่า การบริหารจัดการลูกหนี้ของสหกรณ์ มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด หากอัตราส่วนนี้สูงกว่าเกณฑ์อ้างอิงที่กำหนด แสดงว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสินทรัพย์ประเภทลูกหนี้ของสหกรณ์ต่ำ

ในทางกลับกัน หากอัตราส่วนนี้ต่ำกว่าเกณฑ์อ้างอิงที่กำหนด แสดงว่าสหกรณ์การบริหารจัดการสินทรัพย์ประเภทลูกหนี้ได้ดี โดยมีสูตรคำนวณดังนี้

$$\text{อัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น} = \frac{\text{หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้}}{\text{ลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น}} \times 100$$

หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loans) หมายถึง ยอดรวมของลูกหนี้ที่ถูกจัดชั้นคุณภาพลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ ลูกหนี้จัดชั้นสูญ ตามระเบียบ

นายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วย การจัดชั้นคุณภาพลูกหนี้เงินกู้และการเผื่อนี้สงสัยจะสูญ พ.ศ. 2544 เช่น ลูกหนี้ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ระหว่างดำเนินคดี ฯลฯ

ลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น (สมาชิกและสหกรณ์) หมายถึง ลูกหนี้เงินให้กู้แก่สมาชิก ละลูกหนี้เงินให้สหกรณ์อื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วยลูกหนี้เงินกู้ฉุกเฉิน ลูกหนี้เงินกู้สามัญ ลูกหนี้เงินกู้พิเศษ ลูกหนี้ดำเนินคดี ลูกหนี้ตามคำพิพากษา เป็นต้น

4.4.2 อัตราส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อทุนสำรอง

อัตราส่วนนี้ จะอธิบายว่า สหกรณ์มีการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับทุนสำรอง หากอัตราส่วนนี้สูงเกินกว่าเกณฑ์อ้างอิงที่กำหนดไว้ และสินทรัพย์ถาวรนั้นเป็นสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Assets) อาจแสดงว่าสหกรณ์ได้นำเงินมาลงทุนในสินทรัพย์ถาวรมากเกินไป ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสหกรณ์ในรูปค่าใช้จ่าย และค่าเสื่อมราคาโดยมีสูตรคำนวณดังนี้

$$\text{อัตราส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อทุนสำรอง} = \frac{\text{สินทรัพย์ถาวร}}{\text{ทุนสำรอง}}$$

สินทรัพย์ถาวรได้แก่ หมายถึง สินทรัพย์ที่มีตัวตนและมีอายุการใช้งานนานเกินกว่า 1 ปี มีไว้เพื่อการดำเนินงานของสหกรณ์ เช่น ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์สำนักงาน ตามยอดในงบแสดงฐานะการเงิน

ทุนสำรอง หมายถึง ทุนที่จัดสรรจากกำไรสุทธิ ตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อความมั่นคงของสหกรณ์ และจะสามารถถอนนำมาใช้ได้กรณีที่สหกรณ์เกิดการขาดทุน หรือให้เป็นทุนสำรองแก่สหกรณ์ใหม่ที่แยกมาจากสหกรณ์เดิมเท่านั้น

4.4.3 อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ (เฉพาะสมาชิก) ต่อทุนเรือนหุ้น และเงินรับฝาก

อัตราส่วนนี้ จะอธิบายถึงความสัมพันธ์ในเรื่องของระยะเวลา ระหว่างแหล่งเงินทุนของสหกรณ์กับการใช้เงินทุนในรูปเงินให้สมาชิกกู้ ซึ่งโดยปกติสมาชิกผู้กู้ได้ชำระหนี้ไประยะเวลาหนึ่งแล้ว ก็จะมีการกู้วนซ้ำ (RollOver) อย่างต่อเนื่อง จึงอาจเรียกได้ว่าเงินให้กู้แก่สมาชิกเป็นเงินกู้ระยะยาว ซึ่งควรจะสัมพันธ์กับแหล่งเงินทุนที่มีระยะยาวเช่นกัน ซึ่งได้แก่ทุนเรือนหุ้นและเงินรับฝากจากสมาชิก

อัตราส่วนนี้หากสูงเกินกว่าเกณฑ์อ้างอิงที่กำหนดไว้ก็จะทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกันในโครงสร้างของเงินทุน (Matching Fund) โดยมีสูตรคำนวณดังนี้

$$\text{อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ต่อทุนเรือนหุ้น และเงินรับฝาก} = \frac{\text{ลูกหนี้เงินกู้ (เฉพาะสมาชิก)}}{\text{ทุนเรือนหุ้น + เงินรับฝาก (เฉพาะสมาชิก)}}$$

ลูกหนี้เงินกู้ (เฉพาะสมาชิก) หมายถึง ลูกหนี้เงินให้กู้แก่สมาชิกเท่านั้น ไม่รวมเงินให้สหกรณ์อื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วยลูกหนี้เงินกู้ฉุกเฉิน ลูกหนี้เงินกู้สามัญ ลูกหนี้เงินกู้พิเศษ ลูกหนี้ดำเนินคดี ลูกหนี้ตามคำพิพากษา

ทุนเรือนหุ้น หมายถึง ส่วนของทุนที่เกิดจากการสะสมของสมาชิกตามระเบียบของสหกรณ์ หรือตามความสมัครใจ

เงินรับฝาก (เฉพาะสมาชิก) หมายถึง ยอดเงินรับฝากเฉพาะจากสมาชิกเท่านั้น

อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ทั้ง 4 หมวด จำนวน 14 อัตราส่วน จะมีคะแนนเต็มอัตราส่วนละ 8 คะแนน และมีค่าถ่วงน้ำหนักในแต่ละหมวดไม่เท่ากันเพื่อให้ผลรวมคะแนนถ่วงน้ำหนักอัตราส่วนทางการเงินทั้ง 4 หมวด รวมเป็น 100 คะแนนถ่วงน้ำหนัก โดยมีคะแนนหมวดโครงสร้างทางการเงิน 55 คะแนน หมวดสภาพคล่องทางการเงิน 25 คะแนน หมวดประสิทธิภาพการทำรายได้ 10 คะแนน หมวดคุณภาพสินทรัพย์และการป้องกันความเสี่ยง 10 คะแนน ดังตารางที่ 2-1

ตารางที่ 2-1 คะแนนถ่วงน้ำหนักตามเกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงิน ของสหกรณ์ออมทรัพย์จำแนกตามหมวดอัตราส่วนทางการเงิน

หมวดอัตราส่วนทางการเงิน	จำนวน อัตราส่วน	คะแนนรวม(ข้อ ละ 8 คะแนน)	คะแนนถ่วงน้ำหนัก ต่อข้อ	คะแนนถ่วง น้ำหนักรวม
1.โครงสร้างทางการเงิน	6	48	1.1458	55
2. สภาพคล่องทางการเงิน	3	24	1.0417	25
3. ประสิทธิภาพการทำรายได้	2	16	0.6250	10
4. คุณภาพสินทรัพย์และการป้องกัน ความเสี่ยง	3	24	0.4167	10
รวม	14	112	-	100

ที่มา : ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด (2561)

โดยมีเกณฑ์การกำหนดค่าที่คำนวณได้ และระดับคะแนนแต่ละอัตราส่วน ดังตารางที่ 2-2

ตาราง 2-2 เกณฑ์คะแนนมาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์จำแนกรายหมวด และรายอัตราส่วน

อัตราส่วนทางการเงิน	หน่วย	คะแนน	ค่าที่คำนวณได้
1.หมวดโครงสร้างทางการเงิน			
1.1 อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวม	%	8	>20.00-30.00
		7	> 18.33-20.00 , >30.00-40.00
		6	>16.67-18.33 , >40.00-50.00
		5	> 15.00-16.67 , >50.00
		4	> 13.33-15.00
		3	>11.67-13.33
		2	>10.00-11.67
		1	≤10.00
1.2 อัตราส่วนเงินรับฝาก (เฉพาะสมาชิก)			
ต่อสินทรัพย์รวม	%	8	> 60.00 - 70.00
		7	> 51.67 - 60.00 , > 70.00 -
		6	73.67
		5	> 43.33 - 51.67 , > 73.67 -
		4	77.33
		3	> 35.00 - 43.33 , > 77.33 -
		2	81.00
		1	> 26.67 - 35.00 , > 81.00 -
			84.67
			> 18.33 - 26.67 , > 84.67 -
			88.33
			> 10.00 - 18.33 , > 88.33 -
			92.00
			≤ 10.00 , > 92.00

ตาราง 2-2 เกณฑ์คะแนนมาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์จำแนกรายหมวด และรายอัตราส่วน (ต่อ)

1.3 อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น (สมาชิกและ สหกรณ์อื่น) ต่อสินทรัพย์รวม	8	> 70.00 - 80.00
	7	> 60.00 - 70.00 , > 80.00 -
	6	82.00
	5	> 50.00 - 60.00 , > 82.00 -
	4	84.00
	3	≤ 50.00 , > 84.00 - 86.00
	2	> 86.00 - 88.00
	1	> 88.00 - 90.00
		> 90.00 - 92.00
		> 92.00
1.4 อัตราส่วนเงินสด เงินฝากธนาคาร เงินลงทุน เงิน ฝากสหกรณ์อื่นและตัวสัญญาใช้เงินสหกรณ์อื่นต่อ สินทรัพย์รวม	8	> 20.00 - 30.00
	7	> 15.00 - 20.00 , > 30.00 -
	6	40.00
	5	> 10.00 - 15.00 , > 40.00 -
	4	50.00
	3	> 5.00 - 10.00 , > 50.00
	2	> 3.50 - 5.00
	1	> 2.00 - 3.50
		> 0.50 - 2.00
	≤0.50	

ตาราง 2-2 เกณฑ์คะแนนมาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์จำแนกรายหมวด และรายอัตราส่วน (ต่อ)

อัตราส่วน	หน่วย	คะแนน	ค่าที่คำนวณได้
1.5 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวม	%	8	> 10.00
		7	> 9.00 - 10.00
		6	> 8.00 - 9.00
		5	> 7.00 - 8.00
		4	> 6.00 - 7.00
		3	> 5.00 - 6.00
		2	> 4.00 - 5.00
		1	≤4.00
1.6 อัตราส่วนเงินกู้ยืมภายนอกต่อทุนของสหกรณ์	เท่า	8	≤1.00
		7	> 1.00 - 1.08
		6	> 1.08 - 1.17
		5	> 1.17 - 1.25
		4	> 1.25 - 1.33
		3	> 1.33 - 1.42
		2	> 1.42 - 1.50
		1	> 1.50
2. หมวดสภาพคล่องทางการเงิน	เท่า	8	> 0.85
2.1 อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน		7	> 0.73 - 0.85
		6	> 0.60 - 0.73
		5	> 0.48 - 0.60
		4	> 0.35 - 0.48
		3	> 0.23 - 0.35
		2	> 0.10 - 0.23
		1	≤0.10

ตาราง 2-2 เกณฑ์คะแนนมาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์จำแนกรายหมวด และราย
อัตราส่วน (ต่อ)

อัตราส่วน	หน่วย	คะแนน	ค่าที่คำนวณได้
2.2 อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ที่ชำระได้ตามกำหนด	%	8	> 95.00
		7	> 93.33 - 95.00
		6	> 91.67 - 93.33
		5	> 90.00 - 91.67
		4	> 88.33 - 90.00
		3	> 86.67 - 88.33
		2	> 85.00 - 86.67
		1	≤ 85.00
2.3 อัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องต่อเงินรับฝากทั้งสิ้น	%	8	> 3.00
		7	> 2.67 - 3.00
		6	> 2.33 - 2.67
		5	> 2.00 - 2.33
		4	> 1.67 - 2.00
		3	> 1.33 - 1.67
		2	> 1.00 - 1.33
		1	≤ 1.00
3 ประสิทธิภาพการทำรายได้		8	> 8.50
3.1 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์เฉลี่ย	%	7	> 7.67 - 8.50
		6	> 6.83 - 7.67
		5	> 6.00 - 6.83
		4	> 5.17 - 6.00
		3	> 4.33 - 5.17
		2	> 3.50 - 4.33
		1	≤ 3.50

ตาราง 2-2 เกณฑ์คะแนนมาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์จำแนกรายหมวด และรายอัตราส่วน (ต่อ)

3.2 อัตราส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	%	8	≤ 25.00
		7	$> 25.00 - 26.67$
		6	$> 26.67 - 28.33$
		5	$> 28.33 - 30.00$
		4	$> 30.00 - 31.67$
		3	$> 31.67 - 33.33$
		2	$> 33.33 - 35.00$
		1	> 35.00
4 คุณภาพสินทรัพย์และการป้องกันความเสี่ยง	%	8	≤ 0.25
4.1 อัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น (สมาชิกและสหกรณ์อื่น)		7	$> 0.25 - 0.71$
		6	$> 0.71 - 1.17$
		5	$> 1.17 - 1.63$
		4	$> 1.63 - 2.08$
		3	$> 2.08 - 2.54$
		2	$> 2.54 - 3.00$
		1	> 3.00
4.2 อัตราส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อทุนสำรอง	เท่า	8	≤ 1.00
		7	$> 1.00 - 1.25$
		6	$> 1.25 - 1.50$
		5	$> 1.50 - 1.75$
		4	$> 1.75 - 2.00$
		3	$> 2.00 - 2.25$
		2	$> 2.25 - 2.50$
1	> 2.50		

ตาราง 2-2 เกณฑ์คะแนนมาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์จำแนกรายหมวด และรายอัตราส่วน (ต่อ)

4.3 อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ (เฉพาะสมาชิก) ต่อ เท่า	8	≤ 1.00
ทุนเรือนหุ้น และเงินรับฝาก (เฉพาะสมาชิก)	7	$> 1.00 - 1.08$
	6	$> 1.08 - 1.17$
	5	$> 1.17 - 1.25$
	4	$> 1.25 - 1.33$
	3	$> 1.33 - 1.42$
	2	$> 1.42 - 1.50$
	1	> 1.50

ที่มา : ชุมชุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด (2561)

เมื่อทำการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินและได้คะแนนแต่ละอัตราส่วนแล้วนำมาคูณกับค่าถ่วงน้ำหนักได้ผลรวมแล้ว จึงนำมาจัดชั้นคุณภาพ โดยมีเกณฑ์การจัดชั้นคุณภาพและความหมายของแต่ละชั้นคุณภาพ ดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2-3 ช่วงคะแนนถ่วงน้ำหนักแต่ละระดับชั้นคุณภาพและความหมาย

ช่วงคะแนนถ่วงน้ำหนัก	ระดับชั้นคุณภาพ	ความหมาย
> 85	A+	ดีเยี่ยมเกินความคาดหมาย
$>80-85$	A	ดีเยี่ยม
$>75-80$	B+	ดี
$>70-75$	B	ค่อนข้างดี
$>65-70$	C+	สูงกว่าค่าที่ยอมรับได้
$>60-65$	C	ค่าที่ยอมรับได้
$>55-60$	D+	ต้องใช้ความพยายามในการปรับปรุง
<55	D	ต้องใช้ความพยายามในการปรับปรุงอย่างมาก

ที่มา : ชุมชุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด (2561)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุรเชษฐ์ นุชัย (2557) ได้วิจัยเรื่องการประเมินผลการดำเนินงานสหกรณ์เครดิตยูเนียนจอมทองจำกัด อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะการดำเนินงานและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียนจอมทองจำกัดใน พ.ศ. 2556 มีสมาชิก 1,700 คน มีมูลค่าหุ้นทั้งหมด 76,892,430 บาท จำนวนเงินฝาก 38,462,547 บาท เงินให้กู้ยืมจำนวน 121,399,866 บาท กำไรสุทธิ 6,558,720 บาท มีสวัสดิการให้แก่สมาชิกกรณีเสียชีวิต เปิดบัญชีจำนวน 1,000 บาทให้กับบุตรเกิดใหม่สมาชิก และสมาชิกที่มีแต่งงานรายละ 1,000 บาท

ปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ ประกอบด้วยปัจจัยด้านคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานระดับดี มีส่วนร่วมในการเข้ารับการฝึกอบรมใน ระดับดี คณะกรรมการมีความพึงพอใจต่อสหกรณ์ในระดับมากที่สุด ด้านโครงสร้างการปฏิบัติงานพบว่าการแบ่งหน้าที่การปฏิบัติงาน การออกกฎระเบียบในการปฏิบัติงานและการให้บริการอย่างชัดเจน

การวิเคราะห์งบการเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียนจอมทอง จำกัด พบว่าอัตราส่วนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้แก่ อัตราส่วนทุนดำเนินงาน อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ สำหรับอัตราส่วนที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานได้แก่อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อทุน แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถนำสินทรัพย์และทุนไปแสวงหากำไรได้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

ประสพชัย พสุนนท์ (2558) ได้วิจัยเรื่องการประเมินสมรรถนะและประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ : กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์สถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์ 1) เพื่อค้นหาความหมายของประสิทธิภาพการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์และยืนยันความสำคัญของตัวชี้วัดการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ 2) เพื่อพัฒนาและคัดเลือกตัวชี้วัดเชิงคุณภาพและตัวชี้วัดเชิงปริมาณของการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ 3) เพื่อประเมินสมรรถนะการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จากตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ และประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานจากตัวชี้วัดเชิงปริมาณ 4) เพื่อพัฒนาและนำเสนอวิธีการบูรณาการ การนำตัวชี้วัดเชิงคุณภาพและตัวชี้วัดเชิงปริมาณใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ และ 5) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางในการประเมินสมรรถนะและประสิทธิภาพการดำเนินงานจากตัวชี้วัด

การวิจัยนี้เป็น การวิจัยแบบพหุวิธี ด้วยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร วิธีการสร้างทฤษฎีฐานราก วิธีการเดลฟายฟิชชี การประยุกต์ทฤษฎีเกรย์ วิธีการ DEA (Data Envelopment Analysis) จากตัวแบบ CCR และตัวแบบ BCC และการประชุมเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ ในการค้นหาความหมายของประสิทธิภาพการดำเนินงานและจัดทำตัวชี้วัดสหกรณ์ออมทรัพย์ มีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 24 คน และเลือกใช้สหกรณ์ออมทรัพย์สถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 13 แห่ง ในการประเมินสมรรถนะและประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยมีผู้ประเมินจำนวน 5 คนในการให้คะแนน จากตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความหมายของประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มี 3 ความหมาย คือ การเป็นสถาบันอันเป็นที่พึ่งของสมาชิก การเป็นสถาบันที่เป็นกระบวนการสหกรณ์และการเป็น

สถาบันทางการเงิน 2) ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ คือ ตัวชี้วัด SMAARTS ประกอบด้วยด้านโครงสร้างการบริหาร ด้านการจัดการ (ผู้จัดการ กลยุทธ์บุคลากร และกระบวนการ) ด้านระเบียบปฏิบัติ ด้านสินทรัพย์ด้านความเสี่ยง ด้านความเชื่อมั่นของสมาชิก และด้านความพอเพียง ส่วนตัวชี้วัดเชิงปริมาณประกอบด้วยปัจจัยผลผลิตมี 4 ตัวแปร คือ เงินสดและเงินฝาก ลูกหนี้เงินให้กู้สุทธิ รายได้ทั้งสิ้น และเงินลงทุนทั้งสิ้น และปัจจัยนำเข้ามี 3 ตัวแปร คือ เงินรับฝากจากสมาชิก ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น และทุนสหกรณ์ 3) ผลการประเมินสมรรถนะการดำเนินงาน จากตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ พบว่ามี 6 สหกรณ์ที่มีสมรรถนะ และเมื่อประเมินด้วยตัวชี้วัดเชิงปริมาณ พบว่ามี 10 และ 12 สหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพจากตัวแบบ CCR และตัวแบบ BCC ตามลำดับ 4) ผลการบูรณาการ การนำตัวชี้วัดเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในรูปกราฟ 2 มิติ สามารถแบ่งกลุ่มสหกรณ์ออกเป็น 4 กลุ่ม ตามความมี/ไม่มีประสิทธิภาพจากตัวชี้วัดเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ และ 5) ข้อเสนอแนะจากการประชุมร่วมกับคณะผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีความจำเป็นในการดำเนินการ 5 ประการ ในการประเมินสมรรถนะและประสิทธิภาพการดำเนินงาน จากตัวชี้วัด คือ การสร้างการรับรู้และการยอมรับ การนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงาน การพัฒนาที่ยั่งยืน การขยายขอบเขตการวิจัย และการผสมระบบและสร้างเครือข่าย

ประสิทธิ์ ลอยวิสุทธิ์ (2558) การประเมินการปฏิบัติงานแบบคุณภาพของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ สงขลา จำกัด การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินการปฏิบัติงานแบบคุณภาพของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ สงขลา จำกัด ใน 4 มุมมอง คือ มุมมองด้านการเงิน มุมมองด้านกระบวนการภายใน มุมมองด้านการเรียนรู้ และพัฒนา มุมมองด้านสมาชิก

ผลการประเมินพบว่ามุมมองที่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่คุณเชี่ยวชาญกำหนด คือ มุมมองด้านกระบวนการภายใน มุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนา และมุมมองด้านการเงิน สำหรับมุมมองที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่คุณเชี่ยวชาญกำหนด หรือมุมมองด้านสมาชิกสหกรณ์ แสดงว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ สงขลา จำกัด ยังไม่สามารถพัฒนาระบบการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเกิดความสมดุลได้ทั้งองค์กร ต้องมีการปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้สหกรณ์บริหารงานให้มีประสิทธิภาพทั้งองค์กร จะทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจสงขลา จำกัด ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ต่อไป

วิชรียา ถาวร (2558) ได้วิจัยเรื่องการบริหารการเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ : กรณีศึกษา สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด (สอมธ.) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนของเงินทุน ผลตอบแทนจากการบริหาร เงินทุน ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ และสวัสดิการรวมถึงผลตอบแทนในรูปแบบต่างๆที่เหมาะสมแก่สมาชิก โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงินจากงบการเงินที่ผ่านการรับรองจากผู้สอบบัญชีและสมาชิก ตั้งแต่ปี พ.ศ.2554-2558 วิธีการศึกษาได้ดำเนินการโดย วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของเงินทุนถ่วงน้ำหนัก เพื่อทราบผลกำไรจากการบริหารการเงิน และคำนวณอัตราส่วนทางการเงินสำคัญตามเกณฑ์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 5 ด้าน เพื่อวิเคราะห์แนวโน้ม พร้อมทั้งเปรียบเทียบกับค่าอัตราส่วนทางการเงินสำคัญของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และ ศึกษาแหล่งที่มาของกำไรจากงบการเงินของ สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด รวมถึงวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบในการจัดสรร สวัสดิการแก่สมาชิกกับสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด

ผลการศึกษาพบว่า ต้นทุนเงินทุนทุกประเภทของ สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด ตั้งแต่ปี พ.ศ.2554-2557 มี แนวโน้มเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 3.66 เป็นร้อยละ 4.24 ก่อนจะปรับตัวลดลงเป็นร้อยละ 3.84 ในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งสาเหตุของการเพิ่มขึ้นมาจากการขยายตัวของเงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น และอัตราผลตอบแทนจากการบริหารเงินทุนทุกประเภท ตั้งแต่ปี 2554-2557 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน จาก ร้อยละ 4.54 เป็นร้อยละ 5.12 ก่อนจะปรับตัวลดลงเป็นร้อยละ 4.69 ในปี พ.ศ.2558 โดยสาเหตุการเพิ่มขึ้นมาจากผลตอบแทนจากการให้สหกรณ์อื่นกู้ และการลงทุนในหลักทรัพย์ เมื่อนำอัตราผลตอบแทนจากการบริหารเงินทุนทุกประเภทมาเปรียบเทียบกับต้นทุนของเงินทุนทั้งหมด พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด มีกำไรจากการบริหารเงินทุนมาโดยตลอด และมีแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลง

ประสิทธิภาพการดำเนินงานเมื่อเทียบกับค่าอัตราส่วนทางการเงินสำคัญ ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ พบว่า (1) ด้านความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด มีอัตราการเติบโตของ เงินทุนอย่างเนื่อง โดยเงินทุนที่เพิ่มขึ้นเป็นส่วนของหนี้สิน คือ เงินรับฝาก เงินเบิกเกินบัญชี และเงินกู้ยืมระยะสั้น ซึ่งส่งผลให้ความสามารถในการชำระหนี้ต่ำ เนื่องจากมีหนี้สินมากกว่าทุนถึง 3 เท่า แต่ใน ขณะเดียวกันมีอัตราการเติบโตของหนี้สินไม่สูงนัก (2) ด้านคุณภาพของสินทรัพย์ อัตราการหมุนของ สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดรายได้อยู่ในเกณฑ์ดี แต่อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ยังไม่ดีมากนัก อันเนื่องมาจากมีต้นทุนเงินรับฝากค่อนข้างสูง โดยคิดเป็นร้อยละ 44 ของรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับอัตรา การเติบโตของสินทรัพย์ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากเงินรับฝาก ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 60 ของสินทรัพย์ทั้งหมด (3) ด้านขีดความสามารถในการบริหาร มีความสามารถในการทำกำไรต่อจำนวนสมาชิกค่อนข้างสูง ความเชื่อมั่นของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์นั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นซึ่งสะท้อนมาจากจำนวนเงินออมต่อ จำนวนสมาชิก และความเสี่ยงในการเรียกเก็บหนี้จากสมาชิกค่อนข้างต่ำ (4) ด้านการทำกำไร มีอัตรา การทำกำไรค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบการทำกำไรต่อทรัพย์สินเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 1.83 และเมื่อเทียบการทำกำไรต่อส่วนของทุนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 7.62 อีกทั้งอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิมีแนวโน้มลดลง แต่ในขณะเดียวกันสามารถบริหารค่าใช้จ่ายการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อัตราการเติบโตของทุนสำรองเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ และอัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่นค่อนข้างต่ำ (5) ด้านสภาพคล่อง มีความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นอยู่ในเกณฑ์ดี

การจัดสวัสดิการและผลตอบแทนในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมแก่สมาชิกของ สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด เปรียบเทียบกับสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด พบว่า ประเภทของสวัสดิการมี ลักษณะใกล้เคียงกัน แต่แตกต่างกันส่วนของเงื่อนไขการจ่ายสวัสดิการ และสวัสดิการบางประเภทที่ สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด ไม่ได้จัดสรร เช่น การสำเร็จการศึกษา การรับขวัญทายาทคนใหม่ การอุปสมบท เป็นต้น และในด้านผลตอบแทนที่เหมาะสมแก่สมาชิก พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด มีการจัดสรรกำไรสุทธิเพื่อประโยชน์แก่ สมาชิกเท่ากับร้อยละ 77.82 ในขณะที่สหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด จัดสรรกำไรสุทธิในส่วนนี้ถึงร้อยละ 85.62 อีกทั้ง เมื่อเปรียบเทียบในรายละเอียดพบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้แก่สมาชิกค่อนข้างสูง ซึ่งสะท้อนจากอัตราเงินเฉลี่ยคืนที่ร้อยละ 14 ในขณะที่

สหกรณ์ ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด กำหนดไว้ที่ร้อยละ 40 และทุนเพื่อสวัสดิการแก่สมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด จัดสรรเพียงร้อยละ 2.37 ในขณะที่สหกรณ์ออมทรัพย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด มีการ จัดสรรทุนดังกล่าวถึงร้อยละ 5.90

อารมณ กันทาและพันธศักดิ์ ภูทอง (2558) ได้วิจัย เรื่อง การศึกษาผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการอุบลราชธานี จำกัด ในช่วง พ.ศ. 2555-2557 เป็นการวิจัยเชิง วิเคราะห์ (Analysis Studies) จากข้อมูลทุติยภูมิได้แก่ข้อมูลทางการเงินได้จาก งบดุล งบกำไรขาดทุน หมายเหตุประกอบงบการเงิน รายงานกิจการประจำปี ทำการวิเคราะห์ตามทฤษฎี (Camels Analysis) จำนวน 19 อัตราส่วน ทำการเปรียบเทียบกับอัตราส่วนสหกรณ์ออมทรัพย์เฉลี่ย (peer group) ระดับขนาดใหญ่ มากใน พ.ศ. 2557 ผลการวิจัยพบว่า มติที่1 ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการอุบลราชธานี จำกัด มีหนี้สินต่อทุนต่ำกว่า ค่าเฉลี่ยของสหกรณ์ออมทรัพย์ มีทุนสำรองต่อสินทรัพย์และผลตอบแทนต่อทุนสูงกว่าค่าเฉลี่ย มติที่2คุณภาพ ของสินทรัพย์ พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีสินทรัพย์ที่มีคุณภาพ และมี ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์สูงกว่าค่าเฉลี่ยของสหกรณ์ออมทรัพย์ แต่มีอัตราเจริญเติบโตของสินทรัพย์ในระดับ ต่ำกว่า มติที่3 ความสามารถในการบริหาร พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ อุบลราชธานี จำกัด มีการบริหารทำให้มีกำไรต่อสมาชิกและเงินออมต่อสมาชิกตลอดจน หนี้สินต่อสมาชิกสูง กว่าค่าเฉลี่ยของสหกรณ์ออมทรัพย์ แต่มีอัตราเจริญเติบโตของธุรกิจต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของสหกรณ์ออมทรัพย์ มติที่4 ความสามารถในการทำกำไร พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ อุบลราชธานี จำกัด มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน สูงกว่าค่าเฉลี่ยของสหกรณ์ออมทรัพย์ แต่มีอัตรากำไร สุทธิสูง และอัตราเจริญเติบโตของกำไรสุทธิสูงกว่าค่าเฉลี่ยของสหกรณ์ออมทรัพย์เช่นเดียวกัน มติที่5 สภาพ คล่องทางการเงิน พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการอุบลราชธานีจำกัด มี อัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และมีสภาพคล่องทางการเงินที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของสหกรณ์ออมทรัพย์ แต่มีลูกหนี้ระยะสั้นชำระหนี้ ตามกำหนดสูงกว่าค่าเฉลี่ย

มติที่6 ผลกระทบต่อธุรกิจ พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจังหวัด อุบลราชธานี จำกัด มีผลกระทบจากคู่แข่งที่เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์เหมือนกัน และได้รับผลกระทบจาก ธนาคารและสถาบันการเงินที่ทำธุรกิจประเภทเดียวกันกับสหกรณ์โดยเฉพาะการแข่งขันในเรื่องอัตราดอกเบี้ย และขั้นตอนการให้บริการ

จันทนา วัฒนกาญจนะ (2559) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาอัตราส่วนทางการเงินในธุรกิจอุตสาหกรรม บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2557 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของ บริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และ 2) วิเคราะห์แนวโน้มของอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินในธุรกิจอุตสาหกรรม 22 หมวดธุรกิจในช่วงปี พ.ศ. 2548 ถึงปี พ.ศ. 2557 โดยเก็บข้อมูลจากประชากร ได้แก่ บริษัท ในหมวดในธุรกิจอุตสาหกรรม 22 หมวดธุรกิจ ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เฉพาะกลุ่มบริษัทที่มีการซื้อขาย หลักทรัพย์ประเภทหุ้นสามัญจำนวน 363 บริษัท ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิที่มีการเปิดเผยต่อ

สาธารณชน ได้แก่ รายงานประจำปี งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน รายงานแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี รวมทั้งสิ้น 10 ปี การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 22 หมวดธุรกิจ มีค่าแตกต่างกัน

อัตราส่วนสภาพคล่องพบว่า มีแนวโน้มดี และมีความสามารถในการชำระหนี้คั้นระยะสั้นได้ดี ได้แก่ บริษัทหมวดธุรกิจเกษตร อาหารและเครื่องดื่ม ของใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน ของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์ ยานยนต์ ปีโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ เหล็ก พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ พลังงานและสาธารณูปโภค สื่อและสิ่งพิมพ์ การท่องเที่ยวและสันทนาการ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

อัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ พบว่า มีแนวโน้มดีและมีประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ ได้แก่ บริษัทหมวดธุรกิจการเกษตร อาหารและเครื่องดื่ม แพชั่น ของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์ วัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักร ปีโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ บรรจุกภัณฑ์ เหล็ก วัสดุก่อสร้าง บริการรับเหมาก่อสร้าง พลังงานและสาธารณูปโภค สื่อและสิ่งพิมพ์ การท่องเที่ยวและสันทนาการ ขนส่งและโลจิสติกส์ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

อัตราส่วนการบริหารหนี้สิน พบว่า มีแนวโน้มดีหนี้สินรวมลดลงและมีความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย ได้แก่ บริษัทหมวดการเกษตร อาหารและเครื่องดื่ม แพชั่น ของใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน ยานยนต์ ปีโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ เหล็กวัสดุก่อสร้าง การแพทย์ และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์

อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร พบว่า มีความสามารถในการทำกำไรมีแนวโน้มดี ได้แก่ บริษัทหมวดของใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน ของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์ วัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักรการแพทย์ สื่อและสิ่งพิมพ์ บริการเฉพาะกิจ ขนส่งและโลจิสติกส์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

อัตราส่วนประเมินผลบริษัทโดยรวม พบว่า มีประสิทธิภาพในการบริหารงานดี มีแนวโน้มสูงขึ้นและมีนักลงทุนเข้าไปลงทุนมากขึ้น ได้แก่ บริษัทหมวดกิจการอาหารและเครื่องดื่ม แพชั่น ของใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน ของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์ ยานยนต์ ปีโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ บรรจุกภัณฑ์ เหล็ก วัสดุก่อสร้าง บริการรับเหมาก่อสร้าง พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ พลังงานและสาธารณูปโภค พาณิชยกรรม การแพทย์สื่อและสิ่งพิมพ์ บริการเฉพาะกิจ การท่องเที่ยวและสันทนาการ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ขนาด รัศมี (2559) บทวิเคราะห์งบการเงิน สหกรณ์ออมทรัพย์ บริษัท ที โอ ที จำกัด โดยเปรียบเทียบข้อมูลที่สำคัญของสหกรณ์ กับข้อมูลอัตราส่วนถัวเฉลี่ยของสหกรณ์ออมทรัพย์อื่นทั้งระบบทั่วประเทศ ที่มีขนาดเดียวกัน ณ ปี 2558 นำข้อมูลพื้นฐานมาจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สรุปในภาพรวมผลการดำเนินงานของสหกรณ์อยู่ในระดับ ดี เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนเฉลี่ยโดยรวมของสหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่มากที่นำมาวิเคราะห์ โดยสหกรณ์มีการยืม ให้ออม การรับฝาก และการลงทุนอย่างเหมาะสม มีการควบคุมการปล่อยสินเชื่อแก่สมาชิก โดยดูจากความสามารถในการชำระคืนของสมาชิกเป็นหลัก และมีการประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด ทำให้มีอัตรากำไรต่อสมาชิก และอัตรากำไรเจริญเติบโต

ของสินทรัพย์อยู่ในระดับที่ดีมาก รวมทั้งมีการส่งเสริมให้เกิดการออมต่อสมาชิก ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของ สหกรณ์ จนทำให้มีอัตราการออมต่อสมาชิกเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน ปัจจัยเหล่านี้เป็นผลมาจากที่สหกรณ์ ดำเนินนโยบายตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ อย่างไรก็ตามสหกรณ์ต้องระมัดระวัง ไม่ให้สมาชิกสร้างหนี้จนมากเกินไป นอกจากนี้สหกรณ์ควรจัดให้มีการวิเคราะห์ความเสี่ยง โดยคณะกรรมการ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ภายนอกได้อย่างทันท่วงที ทั้งนี้เพื่อที่จะได้นำไป ปรับเปลี่ยนนโยบายการบริหารงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่จะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฝ้าระวังและป้องกันความเสี่ยง และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในเรื่องต้นทุนทางการเงิน ปัญหาสภาพคล่อง และรักษาผลกำไรจากการดำเนินงานให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม อันจะนำไปสู่ความผาสุกของมวลสมาชิกอย่าง ยั่งยืนสืบไป

ธันวาคม เลขาศิริวงศ์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานของสหกรณ์ออม ทรัพย์ซึ่งมีผลกระทบต่อระบบการเงินไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ปัจจัยที่มีผลต่อระดับเงินทุน ความเชื่อมโยงภายในของธุรกิจสหกรณ์ออมทรัพย์อันจะนำไปสู่ความเชื่อมโยงเชิง ระบบ ผลการวิจัยพบว่าในช่วง 5 ปี ย้อนหลัง สหกรณ์ออมทรัพย์โดยเฉลี่ยปล่อยกู้ให้กับสมาชิกร้อยละ 95.2 ส่วนที่ร้อยละ 4.8 ปล่อยกู้ให้กับสหกรณ์อื่นๆ สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยปล่อยสินเชื่อให้สมาชิกเพียงร้อย ละ 48.9 ขณะที่ร้อยละ 51.1 เป็นการปล่อยสินเชื่อให้สหกรณ์อื่นๆ และในช่วง 5 ปีที่ผ่านมามีเงินฝาก ขยายตัว สูงขึ้น เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์อยู่ในระดับต่ำ สหกรณ์ออมทรัพย์หารรายได้จากดอกเบี้ย เงินให้กู้ยืมลดลงจึงต้องหาแหล่งรายได้จากการลงทุนแต่อย่างอื่นเพื่อหาผลตอบแทนที่สูงขึ้น ส่วนค่าใช้จ่ายเกิด จากดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม ตลอดจนหนี้ที่มีแนวโน้มสูงขึ้น สหกรณ์ออมทรัพย์มีอัตราการ เจริญเติบโตและสภาพคล่องโดยรวมดี แต่อย่างไรก็ตามการเจริญเติบโตของกำไรสุทธิเริ่มมีความเสี่ยงจาก ความผันผวนและไม่ยั่งยืน ปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญๆ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยนโยบาย ระดับหนี้ครัวเรือนของสมาชิกและอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) เมื่อแบ่งสหกรณ์ออมทรัพย์ออกเป็นสองกลุ่มตามสภาพคล่องพบว่ากลุ่มที่มีความแข็งแกร่งของเงินทุน (Capital Strength) ต่ำกว่าระบบ จะมีความเสี่ยงด้านเครดิต และกลุ่มที่มีความแข็งแกร่งของเงินทุนสูงจะมี ความเสี่ยงจากการแสวงหารายได้จากการลงทุน (Search for Yield) และพบว่าสหกรณ์ที่มีความเชื่อมโยงกับ ธนาคารพาณิชย์และระบบเงินทุนโดยรวมในระดับสูงคือสหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มที่มีความแข็งแกร่งของเงินทุน สูง นอกจากนี้ควรนำปัจจัยด้านพฤติกรรม ที่บ่งชี้ความเสี่ยงในอนาคต (Forward Looking) มาพิจารณาด้วย เช่น อายุเฉลี่ยหรือการเกษียณของสมาชิก ภาระหนี้หรือยอดหนี้เฉลี่ยต่อรายสมาชิกในสหกรณ์ และสถาบัน การเงินอื่น เป็นต้น ดังนั้น การส่งเสริมให้สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสมาชิกเครดิตบูโร จะช่วยให้มีข้อมูลของ สมาชิกที่เชื่อมกับระบบสถาบันการเงินอื่นมากขึ้น

โกวิท ชาญวิทยาพงศ์ (2563) ได้วิจัยเรื่อง พฤติกรรมความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ในช่วงอัตรา ดอกเบี้ยต่ำต่อเนื่อง : กรณีประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ มุ่งศึกษาว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ของประเทศไทยมี พฤติกรรมรับความเสี่ยงมากขึ้นหรือไม่ เมื่อมีการใช้นโยบายอัตราดอกเบี้ยต่ำต่อเนื่องเป็นเวลานาน โดยให้พฤติกรรมความเสี่ยงของสหกรณ์ถูกอธิบายด้วยตัวแปรต่าง ๆ จากงบการเงินของสหกรณ์ที่เป็น

ลักษณะเฉพาะของสหกรณ์ เช่น เงินฝาก เงินปล่อยกู้ เงินลงทุน สภาพคล่องที่เป็นสัดส่วนต่อสินทรัพย์ ต้นทุนต่อรายได้ ตัวแปรเศรษฐกิจมหภาค ตัวแปรหุ้น สำหรับลักษณะของสหกรณ์ เช่น ขนาดของสหกรณ์ และอัตราดอกเบี้ยต่ำ (low Rate) ตลอดจนตัวแปรอิทธิพลร่วม (Interaction Variables) ระหว่างตัวแปรหุ้น และตัวแปรลักษณะเฉพาะ เช่น ขนาดกับตัวแปรลักษณะเฉพาะ เป็นต้น งานศึกษานี้ใช้ข้อมูลรายสหกรณ์ จากกรมตรวจสอบบัญชีในช่วง ค.ศ. 2008-2017 ข้อมูลตัวแปรเศรษฐกิจศาสตร์มหภาคอื่น ๆ นำมาจากฐานข้อมูล CEIC และธนาคารแห่งประเทศไทย วิธีการศึกษาที่ใช้ในงานวิจัยนี้มี 2 วิธี คือ Fixed Effects Model และ Quantile Regression ผลการศึกษา พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ อาจมีพฤติกรรมรับความเสี่ยงเพิ่มเมื่ออัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับต่ำต่อเนื่องเป็นเวลานาน ซึ่งตัวแปรวัดความเสี่ยงในงานศึกษานี้คือ Z-Score และ Leverage ในช่วงที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์จะออมเงินในรูปของหุ้น แทนเงินฝาก เพราะผลตอบแทนจากหุ้นสูงกว่าดอกเบี้ยเงินฝาก ผลคือสหกรณ์ได้รับเงินทุนที่ดูราวกับว่าไม่มีต้นทุนไว้ปล่อยกู้ และลงทุนเพิ่ม ต้นทุนที่ต่ำ และรายได้ดอกเบี้ยที่ลดลง ในช่วงที่ดอกเบี้ยต่ำเป็นเวลานานต่อเนื่องนี้ส่งผลให้ความเสี่ยงในการดำเนินกิจการสูงขึ้น สหกรณ์ขนาดใหญ่กว่ามีผลกระทบต่อด้านทุน (Equity) ที่ลดความเสี่ยงได้มากกว่าเมื่อเทียบกับสหกรณ์ขนาดเล็ก สหกรณ์ขนาดใหญ่กว่าจึงอาจมีความได้เปรียบทางด้านต้นทุน ภาครัฐจึงสามารถให้การควมรวมกิจการระหว่างสหกรณ์ขนาดใหญ่กับสหกรณ์ขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพต่ำ เป็นตัวเพิ่มเสถียรภาพให้ระบบสหกรณ์ แต่เนื่องจากขนาดของสหกรณ์อาจกระตุ้นให้เกิดการยกยอกทรัพย์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้ ภาครัฐจึงควรลดโอกาสการยกยอกทรัพย์ในสหกรณ์ด้วยการเพิ่มโทษทางอาญา ให้เป็นเช่นเดียวกันกับกรณีธนาคารพาณิชย์

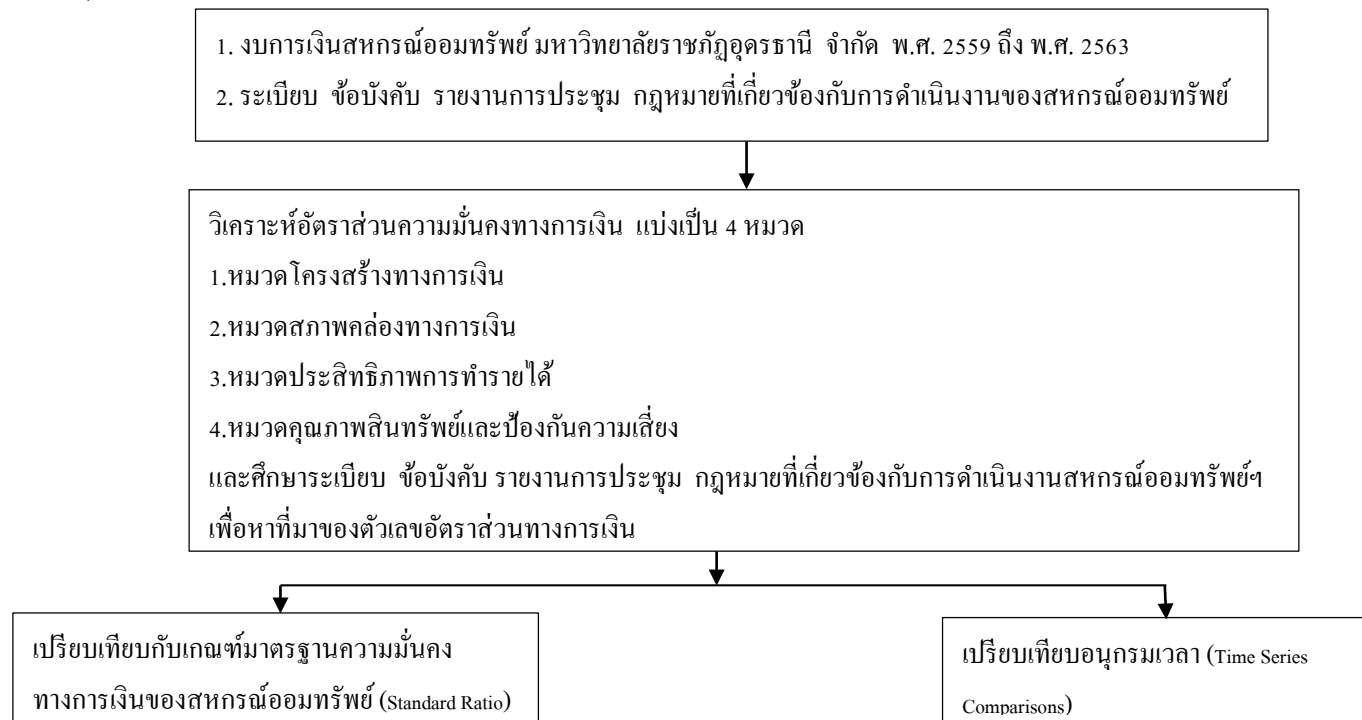
จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินและการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้จัดแบ่งสาระสำคัญเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

- 1) วิจัยแนวทางการดำเนินงานและพฤติกรรมความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ (2) ประเมินสมรรถนะในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ซึ่งมีตัวชี้วัดเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อจำแนกสหกรณ์ออกเป็นกลุ่มตามสมรรถนะ และประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (3) เป็นการศึกษาผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ตามทฤษฎี Camels Analysis 6 ด้าน ได้แก่ 1) ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital Strength : C) 2) คุณภาพสินทรัพย์ (Asset Quality : A) 3) ซีดความสามารถในการบริหาร (Management Ability : M) 4) การทำกำไร (Earning Sufficiency : E) 5) สภาพคล่อง (Liquidity : L) และ 6) ผลกระทบต่อธุรกิจ (Sensitivity : S) ทำการเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย (Peer group) หรือเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ตลอดจนวิเคราะห์แนวโน้ม (4) การศึกษาอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 5 ด้าน ได้แก่ อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง อัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ อัตราส่วนการบริหารหนี้สิน อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร อัตราส่วนประเมินผลบริษัทโดยรวม และวิเคราะห์แนวโน้มอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของบริษัทตามกลุ่มธุรกิจ ยังไม่มีผู้ใดวิจัยการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินตามเกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มาก่อน ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดการวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นหลักในการวิเคราะห์ เนื่องจากเป็นอัตราส่วนมาตรฐานที่ใช้เป็นการ

เฉพาะสำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ทุกขนาดแบ่งเป็น 4 หมวด ได้แก่ 1) หมวดโครงสร้างทางการเงิน 2) หมวดสภาพคล่องทางการเงิน 3) หมวดประสิทธิภาพทำรายได้ 4) หมวดคุณภาพสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยง โดยทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานเพื่อจัดระดับชั้นคุณภาพ และวิเคราะห์เปรียบเทียบอนุกรมเวลา ตั้งแต่ พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ แบ่งเป็น 4 หมวด ดังนี้ 1) หมวดโครงสร้างทางการเงิน เป็นการวัดว่าแหล่งที่มาของเงินทุนมาจากแหล่งใด และแหล่งใช้ไปของเงินทุนใช้ไปในทางใดบ้าง การจัดหาแหล่งเงินทุน และการใช้ไปของเงินทุนมีความเหมาะสมสอดคล้องกันหรือไม่เพียงใด 2) หมวดสภาพคล่องทางการเงิน เป็นการวัดว่าสหกรณ์มีความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น มากน้อยเพียงใด 3) หมวดประสิทธิภาพการทำรายได้ เป็นการวัดว่าการลงทุนของสหกรณ์ก่อให้เกิดรายได้หรือไม่ มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด 4) หมวดคุณภาพสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยง เป็นการวัดว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์เพียงใด กล่าวคือ สหกรณ์ได้บริหารจัดการสินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดผลตอบแทน และมีการป้องกันความเสี่ยงจากการลงทุนในสินทรัพย์เหล่านั้นเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 ระเบียบวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่มุ่งวิเคราะห์ความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีโดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. หน่วยในการวิเคราะห์
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

1. หน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis)

หน่วยในการวิเคราะห์ ได้แก่ องค์กรธุรกิจ อันหมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะราย (Case Study) คือ สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ทำการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยทำการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 งบการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด ประกอบด้วย งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด งบแสดงฐานะการเงิน รายงานผู้สอบบัญชี และรายงานการประชุม ระหว่าง พ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2563

3.2 ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด ระหว่างพ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ.2563

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ได้ ทำหนังสือขออนุเคราะห์ข้อมูล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด งบแสดงฐานะการเงิน รายงานผู้สอบบัญชี รายงานการประชุม ระหว่าง พ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2563 จากสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด ตลอดจนศึกษาระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อนำมาวิเคราะห์

5. การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้นำประมวลผลในเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excell “คู่มือการใช้งานโปรแกรมประเมินเกณฑ์มาตรฐานการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์” เพื่อประมวลผลตามเกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาพรวมทั้งหมด

และภาพรวมแต่ละหมวด และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excel ประมวลผลอัตราส่วนทางการเงิน 4 หมวด แยกรายอัตราส่วน

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ทรัพย์เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 4 หมวด จำนวน 14 อัตราส่วนดังนี้

5.2.1 อัตราส่วนโครงสร้างทางการเงิน เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดโครงสร้างทางการเงินว่ามีแหล่งที่มาของเงินทุนมาจากแหล่งใด และแหล่งใช้ไปของเงินทุนว่าใช้ไปในทางใดบ้าง การจัดหาเงินทุน และการใช้ไปของเงินทุนมีความสอดคล้องเหมาะสมกันเพียงใด อัตราส่วนนี้จะอธิบายความเสี่ยงที่เกิดจากโครงสร้างทางการเงินประกอบด้วย 4 อัตราส่วนได้แก่ 1) อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวม 2) อัตราส่วนเงินรับฝาก (เฉพาะสมาชิก) ต่อสินทรัพย์รวม 3) อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ที่สิ้นต่อสินทรัพย์รวม 4) อัตราส่วนเงินสด เงินฝากธนาคาร เงินลงทุน เงินฝากสหกรณ์อื่น และตัวสัญญาใช้เงินสหกรณ์อื่น ต่อสินทรัพย์รวม 5) อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวม และ 6) อัตราส่วนเงินกู้ยืมภายนอกต่อทุนของสหกรณ์

5.2.2 อัตราส่วนสภาพคล่องทางการเงิน อัตราส่วนนี้ใช้วัดความสามารถชำระหนี้ระยะสั้นของสหกรณ์ออมทรัพย์ว่า ในการนำเงินไปลงทุนในสินทรัพย์ต่าง ๆ นั้น สินทรัพย์เหล่านั้นมีสภาพคล่องเหมาะสมกับภาระผูกพันระยะสั้นหรือไม่ การมีสภาพคล่องต่ำอาจเกิดปัญหาการชำระหนี้ระยะสั้น แต่การมีสภาพคล่องที่มากเกินไปอาจสูญเสียโอกาสสร้างรายได้เพิ่มเช่นกัน อัตราส่วนสภาพคล่องทางการเงินประกอบด้วย 3 อัตราส่วนได้แก่ 1) อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน 2) อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ที่ชำระได้ตามกำหนด 3) อัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องต่อเงินรับฝากทั้งสิ้น(สมาชิกและสหกรณ์อื่น)

5.2.3 อัตราส่วนประสิทธิภาพการทำรายได้ อัตราส่วนนี้ใช้วัดความสามารถในการสร้างรายได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์เมื่อเทียบกับทุนของสหกรณ์ และเทียบกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน อัตราส่วนประสิทธิภาพการทำรายได้ประกอบด้วย 2 อัตราส่วนได้แก่ 1) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย 2) อัตราส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน

5.2.4 อัตราส่วนคุณภาพสินทรัพย์และการป้องกันความเสี่ยง อัตราส่วนนี้ใช้วัด ความสามารถของสหกรณ์ในการบริหารสินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดผลตอบแทน และมีการป้องกันความเสี่ยงจากการลงทุนในสินทรัพย์เหล่านั้นเหมาะสมเพียงใด ประกอบด้วย 3 อัตราส่วน ได้แก่ 1) อัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น(สมาชิกและสหกรณ์อื่น) 2) อัตราส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อทุนสำรอง 3) อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้(เฉพาะสมาชิก) ต่อทุนเรือนหุ้น และเงินรับฝาก(เฉพาะสมาชิก)

5.3 วิธีวิเคราะห์เปรียบเทียบ

อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio) เป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งที่จะช่วยให้ประเมินฐานะทางการเงินและความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจได้ดีกว่าตัวเลขข้อมูลดิบ ที่แสดงไว้ในงบการเงิน ตัวเลขอัตราส่วนทางการเงินที่ได้จากการคำนวณไม่ได้ให้ความหมายอะไรนัก แต่จะนำมาแปลความและใช้ประโยชน์ได้โดยการเปรียบเทียบซึ่งสามารถทำได้ 3 วิธี คือ เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมเดียวกัน และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนเดียวกันในอดีตต่อเนื่องหลายๆ ปี (เพชร ชุมทรัพย์, 2554)

โชคชัย เดชรอด (2561) ได้กล่าวถึงการนำอัตราส่วนทางการเงินมาเปรียบเทียบกับกัน 4 ลักษณะ 1) เปรียบเทียบกับบริษัทอื่นในอุตสาหกรรมเดียวกัน (Cross Section Comparisons) เพื่อให้ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์คู่แข่ง และนำมาปรับเปลี่ยนนโยบายของบริษัทต่อไป 2) เปรียบเทียบกับอัตราส่วนเฉลี่ยในอุตสาหกรรมเดียวกัน (Industry Average Ratio) ซึ่งเป็นค่ามาตรฐานที่ถูกกำหนดอย่างเป็นทางการตามแต่ละประเภทของอุตสาหกรรมนั้น ๆ หรืออาจเรียกว่าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน (Standard Ratio) 3) เปรียบเทียบอนุกรมเวลา (Time Series Comparisons) เป็นการเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของบริษัทในอดีตกับปัจจุบันว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือเลวลง และสามารถพยากรณ์แนวโน้มในอนาคต 4) เปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด (Management Target) เป็นการนำอัตราส่วนทางการเงินจากการดำเนินงานเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ว่าการดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวหรือไม่ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบ 2 วิธี ดังนี้

5.3.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (Standard Ratio) หมายถึงเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน อันหมายถึง เกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ซึ่งมีระดับชั้นคุณภาพ 8 ระดับ ตามค่าคะแนนถ่วงน้ำหนัก (ขุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2561) ได้แก่

ระดับชั้นคุณภาพ D ($\leq$ ร้อยละ 55) หมายถึง ต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการปรับปรุง

ระดับชั้นคุณภาพ D+ ($>$ ร้อยละ 55-60) หมายถึง ต้องใช้ความพยายามในการปรับปรุง

ระดับชั้นคุณภาพ C ($>$ ร้อยละ 60-65) หมายถึง ค่าที่ยอมรับได้

ระดับชั้นคุณภาพ C+ ($>$ ร้อยละ 65-70) หมายถึง สูงกว่าค่าที่ยอมรับได้

ระดับชั้นคุณภาพ B ($>$ ร้อยละ 70-75) หมายถึง ค่อนข้างดี

ระดับชั้นคุณภาพ B+ ($>$ ร้อยละ 75-80) หมายถึง ดี

ระดับชั้นคุณภาพ A ($>$ ร้อยละ 85) หมายถึง ดีเยี่ยม

ระดับชั้นคุณภาพ A+ ($>$ ร้อยละ 85) หมายถึง ดีเยี่ยมเกินความคาดหมาย

5.3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบกับอัตราส่วนเดียวกันในอดีตต่อเนื่องหลายๆ ปี หรือวิเคราะห์เปรียบเทียบอนุกรมเวลา (Time series Comparisons) ตั้งแต่ พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563 เพื่อวิเคราะห์แนวโน้ม

การวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จากงบการเงิน อันประกอบด้วย งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด งบแสดงฐานะทางการเงิน รายงานผู้สอบบัญชี และระเบียบ ข้อบังคับ รายงานการประชุม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ของสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด ตั้งแต่ พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excel และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีบรรยาย ประกอบตาราง ดังนี้

1. การวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินในภาพรวมทั้งหมดและภาพรวมแต่ละหมวดของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563 จำนวน 4 หมวด เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานที่กำหนด (Standard Ratio) และเปรียบเทียบอนุกรมเวลา (Time Series Comparisons) เพื่อพยากรณ์แนวโน้ม

2. การวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินจำแนกรายละเอียดแต่ละหมวดของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563 เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานที่กำหนด (Standard Ratio) และเปรียบเทียบอนุกรมเวลา (Time Series Comparisons) เพื่อพยากรณ์แนวโน้ม

3. การอภิปรายผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินในภาพรวมทั้งหมดและภาพรวมแต่ละหมวดของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563

1.1 อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินในภาพรวม

ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ในภาพรวม เมื่อเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานที่กำหนด อยู่ในระดับชั้นคุณภาพระหว่าง C+ ถึง B หมายถึงความมั่นคงทางการเงินอยู่ในระดับสูงกว่าค่าที่ยอมรับได้ถึงระดับค่อนข้างดี และเมื่อเปรียบเทียบอนุกรมเวลา ตั้งแต่ พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563 พบว่ามีแนวโน้มที่ดีขึ้น ดังตารางที่ 4-1

ตารางที่ 4-1 ระดับชั้นคุณภาพอัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินในภาพรวม 4 หมวด พ.ศ 2559-พ.ศ 2563

อัตราส่วนทางการเงิน	คะแนนเต็ม	คะแนนวิเคราะห์รายปี				
		2559	2560	2561	2562	2563
1. หมวดโครงสร้างทางการเงิน	55	24.06	30.94	26.35	26.35	33.23
2. หมวดสภาพคล่องทางการเงิน	25	25.00	25.00	25.00	25.00	25.00
3. หมวดประสิทธิภาพการทำรายได้	10	8.13	7.50	8.13	8.13	7.50
4. หมวดคุณภาพสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยง	10	8.75	9.17	9.58	9.58	9.17
รวม	100	65.94	72.60	69.06	69.06	74.90
ระดับชั้นคุณภาพ		C+	B	C+	C+	B

1.2 อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินในภาพรวมแต่ละหมวด

เมื่อนำคะแนนถ่วงน้ำหนักแต่ละหมวดมาจัดชั้นคุณภาพ พบว่าหมวดโครงสร้างทางการเงินมีระดับชั้นคุณภาพต่ำสุด อยู่ระดับ D ถึง C หมายความว่า อยู่ในชั้นคุณภาพ การดำเนินงานอยู่ในระดับพอยอมรับได้ จนถึงระดับค่อนข้างดี แต่เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบอนุกรมเวลา ตั้งแต่ พ.ศ.2559-2563 พบว่ามีแนวโน้มที่ดีขึ้น

หมวดประสิทธิภาพทำรายได้มีระดับชั้นคุณภาพต่ำในลำดับที่สองโดยมีระดับชั้นคุณภาพในระดับ B ถึงระดับ A หมายความว่าผลการดำเนินงานอยู่ในระดับค่อนข้างดีจนถึงดีเยี่ยม แต่เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบอนุกรมเวลา ตั้งแต่ พ.ศ.2559-2563 กลับพบว่ามีแนวโน้มลดลง

หมวดคุณภาพสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยง อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ A+ หมายความว่าผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดีเยี่ยมเกินความคาดหมาย และเมื่อวิเคราะห์ เปรียบเทียบอนุกรมเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2559-2563 พบว่ามีแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลง

สำหรับหมวดสภาพคล่องทางการเงิน มีระดับชั้นคุณภาพสูงสุดคือระดับ A+ หมายถึงผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดีมากเกินความคาดหมาย ตลอดระยะเวลา 5 ปี เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบอนุกรมเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563 พบว่าแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลง ดังตารางที่ 4-2

ตารางที่ 4-2 ระดับชั้นคุณภาพอัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินจำแนกรายหมวด พ.ศ.2559-พ.ศ. 2563

อัตราส่วนทางการเงิน	ระดับชั้นคุณภาพ				
	2559	2560	2561	2562	2563
1. หมวดโครงสร้างทางการเงิน	D	D+	D	D	C
2. หมวดสภาพคล่องทางการเงิน	A+	A+	A+	A+	A+
3. หมวดประสิทธิภาพการทำรายได้	A	B	A	A	B
4. หมวดคุณภาพสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยง	A+	A+	A+	A+	A+

2. การวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินจำแนกรายละเอียดแต่ละหมวดของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด พ.ศ 2559-พ.ศ 2563

2.1 หมวดโครงสร้างทางการเงิน

ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์หมวดโครงสร้างทางการเงินพบว่าระดับชั้นคุณภาพ อยู่ระดับ D ใน พ.ศ.2559 ก่อนปรับเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับชั้นคุณภาพ D+ ใน พ.ศ.2560 และปรับลดลงอยู่ในระดับ D ใน พ.ศ.2561 และ พ.ศ.2562 ก่อนปรับเพิ่มขึ้นเป็นระดับ C ใน พ.ศ. 2563 ดังตารางที่ 4-3

ตารางที่ 4-3 ร้อยละคะแนนถ่วงน้ำหนักและระดับชั้นคุณภาพหมวดโครงสร้างทางการเงิน พ.ศ.2559-พ.ศ. 2563

พ.ศ.	คะแนนเต็ม	คะแนนวิเคราะห์	ร้อยละ	ระดับชั้นคุณภาพ
พ.ศ.2559	55	24.06	43.74	D
พ.ศ.2560	55	30.94	56.25	D+
พ.ศ.2561	55	26.35	47.90	D
พ.ศ.2562	55	26.35	47.90	D
พ.ศ.2563	55	33.23	60.41	C

2.1.1 อัตราส่วนทางการเงินหมวดโครงสร้างทางการเงินจำแนกรายอัตราส่วน

สหกรณ์ฯมีคะแนนถ่วงน้ำหนักอัตราทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวม 5.73 คะแนน จากเต็ม 9.17 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 62.48 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ C ตลอดระยะเวลา 5 ปี เนื่องจากอัตราทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวมของสหกรณ์มีค่าเกินกว่าร้อยละ 50 แสดงว่าการจัดหาเงินทุนของสหกรณ์ฯเพื่อนำมาลงทุนนั้นส่วนใหญ่เป็นการจัดหาเงินทุนจากเจ้าของมากกว่าเจ้าหนี้ แสดงว่ามีความมั่นคงสูง แต่ต้องระมัดระวังอาจเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของธุรกิจ และทำให้ผู้บริหารมีภาระในการหารายได้ให้เพียงพอการจ่ายเงินปันผลตามที่สมาชิกคาดหวัง

สหกรณ์ฯมีคะแนนถ่วงน้ำหนักอัตราส่วนเงินรับฝาก (เฉพาะสมาชิก) ต่อสินทรัพย์รวม 3.44 คะแนน จากเต็ม 9.17 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 37.50 ใน พ.ศ.2559 และเพิ่มขึ้น ใน พ.ศ.2560-2563 เป็น 4.58 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 49.94 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ D เนื่องจากเงินรับฝาก (เฉพาะสมาชิก) มีจำนวนต่ำเพียงไม่เกินร้อยละ 30 เมื่อเทียบกับสินทรัพย์รวมทำให้การขยายตัวของสหกรณ์เป็นไปได้ช้า

สหกรณ์ฯมีคะแนนถ่วงน้ำหนักอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น(สมาชิกและสหกรณ์อื่น) ต่อสินทรัพย์รวม 1.15 คะแนน จากเต็ม 9.17 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 12.54 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ D ใน พ.ศ.2559 ก่อนที่

จะปรับตัวเป็น 3.44 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 37.51 แต่ยังคงอยู่ในระดับชั้นคุณภาพ D ใน พ.ศ.2560 สำหรับ พ.ศ. 2561 ถึง พ.ศ.2562 มีคะแนนถ่วงน้ำหนัก 1.15 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 12.54 ก่อนที่จะปรับตัวขึ้น ใน พ.ศ. 2563 เป็น 5.73 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 62.48 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ C เนื่องจากตลอดระยะเวลา 5 ปี สหกรณ์ฯมีลูกหนี้เงินกู้มากกว่าร้อยละ 85 เมื่อเทียบกับสินทรัพย์รวมทำให้เกิดความเสี่ยงจากการปล่อยสินเชื่อ

สหกรณ์ฯมีคะแนนถ่วงน้ำหนักอัตราส่วนเงินสด เงินฝากธนาคาร เงินลงทุน เงินฝากสหกรณ์อื่นและ ตัวสัญญาใช้เงินสหกรณ์อื่น ต่อสินทรัพย์รวมมีค่าถ่วงน้ำหนัก 1.15 คะแนน จากเต็ม 9.17 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 12.54 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ D ใน พ.ศ.2559 และมีค่าถ่วงน้ำหนัก 6.87 คะแนน ใน พ.ศ.2560 คิดเป็นร้อยละ 74.10 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ B ก่อนปรับตัวลดลงเหลือเพียง 4.58 คะแนน ใน พ.ศ.2561 ถึง พ.ศ.2562 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ D แต่อย่างไรก็ตามใน พ.ศ.2563 คะแนนถ่วงน้ำหนักกลับเพิ่มขึ้นเป็น 6.87 คะแนน อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ B อีกครั้ง เพราะสหกรณ์ฯได้ดำรงเงินสด เงินฝากธนาคารไว้ร้อยละ 14 ของสินทรัพย์รวม เนื่องจากใน พ.ศ.2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ได้บันทึกข้อตกลง (Memorandum of Understanding : MOU) กับธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ภายใต้โครงการเงินกู้เพื่อเป็นสวัสดิการสำหรับบุคลากรภาครัฐ ทำให้ลูกหนี้ที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ฯจำนวนหนึ่งได้ไปกู้เงินจากธนาคารกรุงไทยฯ ที่มีวงเงินกู้สูงกว่า และนำเงินมาปิดหนี้ ทำให้สหกรณ์ฯมีเงินสดและเงินฝากธนาคารเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ปีอื่นๆ มีการดำรงเงินสด และเงินฝากธนาคารไว้ไม่มากนัก

สหกรณ์ฯมีค่าถ่วงน้ำหนักอัตราส่วนสำรองต่อสินทรัพย์รวม 1.15 คะแนน จากเต็ม 9.17 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 12.54 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ D เนื่องจากสหกรณ์ฯดำรงอัตราส่วนสำรองไว้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสหกรณ์ได้ ถึงแม้ว่าสหกรณ์ฯจะดำรงทุนสำรองไว้ร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิประจำปี ตามมาตรา 60 แห่ง พ.ร.บ สหกรณ์ พ.ศ.2542 แล้วก็ตาม

อัตราส่วนเงินกู้ยืมภายนอกต่อทุนของสหกรณ์มีคะแนนถ่วงน้ำหนัก 9.17คะแนน จากเต็ม 9.17 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 100.00 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ A ตลอดระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ พ.ศ.2559-2563 เนื่องจากสหกรณ์ฯไม่มีการกู้ยืมจากภายนอกเลย จึงไม่มีความเสี่ยงในการชำระหนี้คืน ดังตารางที่ 4-4

ตารางที่ 4-4 คะแนนถ่วงน้ำหนักหมวดโครงสร้างทางการเงินจำแนกรายอัตราส่วน พ.ศ.2559-พ.ศ.2563

คะแนนวิเคราะห์ รายปี

อัตราส่วนหมวดโครงสร้างทางการเงิน	คะแนน เต็ม	2559	2560	2561	2562	2563
1.1 อัตราส่วนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวม	9.17	5.73 (C)	5.73 (C)	5.73 (C)	5.73 (C)	5.73 (C)
1.2 อัตราส่วนเงินรับฝาก (เฉพาะสมาชิก) ต่อสินทรัพย์รวม	9.17	3.44 (D)	4.58 (D)	4.58 (D)	4.58 (D)	4.58 (D)
1.3 อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น (สมาชิก และสหกรณ์อื่น) ต่อสินทรัพย์รวม	9.17	1.15 (D)	3.44 (D)	1.15 (D)	1.15 (D)	5.73 (C)
1.4 อัตราส่วนเงินสด เงินฝากธนาคาร เงิน ลงทุน เงินฝากสหกรณ์อื่น และตัวสัญญาใช้ เงินสหกรณ์อื่น ต่อสินทรัพย์รวม	9.17	3.44 (D)	6.87 (B)	4.58 (D)	4.58 (D)	6.87 (B)
1.5 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวม	9.17	1.15 (D)	1.15 (D)	1.15 (D)	1.15 (D)	1.15 (D)
1.6 อัตราส่วนเงินกู้ยืมภายนอกต่อทุนของ สหกรณ์	9.17	9.17 (A)	9.17 (A)	9.17 (A)	9.17 (A)	9.17 (A)
รวม	55	24.06 (D)	30.94 (D+)	26.35 (D)	26.35 (D)	33.23 (C)

2.2 หมวดสภาพคล่องทางการเงิน

หมวดสภาพคล่องทางการเงิน มีระดับชั้นคุณภาพ A+ หมายถึงผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดีมากเกินความคาดหมาย ตลอดระยะเวลา 5 ปี และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบอนุกรมเวลาพบว่า แนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลง ดังตารางที่ 4-5

ตารางที่ 4-5 ร้อยละคะแนนถ่วงน้ำหนักและระดับชั้นคุณภาพอัตราส่วนทางการเงิน หมวดสภาพคล่อง พ.ศ. 2559-พ.ศ.2563

พ.ศ.	คะแนนเต็ม	คะแนนวิเคราะห์	ร้อยละ	ระดับชั้นคุณภาพ
พ.ศ. 2559	25	25	100	A+
พ.ศ.2560	25	25	100	A+
พ.ศ.2561	25	25	100	A+
พ.ศ.2562	25	25	100	A+
พ.ศ.2562	25	25	100	A+

2.2.1 อัตราส่วนทางการเงินหมวดสภาพคล่องทางการเงินจำแนกรายอัตราส่วน

สหกรณ์มีค่าถ่วงน้ำหนักอัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน 8.33 คะแนนเต็ม คิดเป็นร้อยละ 100.00 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ A+ ตั้งแต่ พ.ศ. 2559- พ.ศ. 2563 เนื่องจากสหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนมากกว่าหนี้สินหมุนเวียน เกินกว่า 1 เท่า ทำให้มีความสามารถชำระหนี้ระยะสั้นได้ดี หรือมีสภาพคล่องสูงนั่นเอง

สหกรณ์มีค่าถ่วงน้ำหนักอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ที่ชำระได้ตามกำหนด 8.33 คะแนนเต็ม คิดเป็นร้อยละ 100.00 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ A+ ตั้งแต่ พ.ศ. 2559- พ.ศ.2563 เนื่องจากลูกหนี้เงินกู้ที่ชำระหนี้ได้ตามกำหนดมีค่าเกินกว่าร้อยละ 95.00 คะแนน ตามเกณฑ์ที่กำหนด

สหกรณ์มีค่าถ่วงน้ำหนักอัตราส่วนสภาพคล่องต่อเงินรับฝากทั้งสิ้น 8.33 คะแนนเต็ม คิดเป็นร้อยละ 100.00 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ A+ ตั้งแต่ พ.ศ. 2559-2563 เนื่องจากสหกรณ์มีสินทรัพย์สภาพคล่องเกินกว่าร้อยละ 3 ของเงินรับฝากทั้งสิ้น ทำให้เกิดหลักประกันที่มั่นคง ในการบริหารเงินรับฝากของสหกรณ์ได้ ดังตารางที่ 4-6

ตารางที่ 4-6 คะแนนถ่วงน้ำหนักอัตราส่วนทางการเงินหมวดสภาพคล่อง จำแนกรายอัตราส่วน พ.ศ. 2559- พ.ศ.2563

อัตราส่วนทางการเงิน	คะแนนเต็ม	คะแนนวิเคราะห์ รายปี				
		2559	2560	2561	2562	2563
1. อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน	8.33	8.33 (A+)	8.33 (A+)	8.33 (A+)	8.33 (A+)	8.33 (A+)
2. อัตราลูกหนี้เงินกู้ที่ชำระได้ตามกำหนด	8.33	8.33 (A+)	8.33 (A+)	8.33 (A+)	8.33 (A+)	8.33 (A+)
3. อัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องต่อเงินรับฝากทั้งสิ้น	8.33	8.33 (A+)	8.33 (A+)	8.33 (A+)	8.33 (A+)	8.33 (A+)
รวม	25	25 (A+)	25 (A+)	25 (A+)	25 (A+)	25 (A+)

2.3 หมวดประสิทธิภาพทำรายได้

หมวดประสิทธิภาพทำรายได้มีระดับชั้นคุณภาพที่ดี แต่มีแนวโน้มลดลง โดยมีระดับชั้นคุณภาพ A ในพ.ศ. 2559 และลดชั้นคุณภาพเป็น B+ ในพ.ศ.2560 อย่างไรก็ตามใน พ.ศ. 2561 และ พ.ศ.2562 มีระดับชั้นคุณภาพ A ต่อกัน 2 ปี ก่อนปรับลดลงเหลือระดับชั้นคุณภาพ B ในพ.ศ. 2563 ดังตารางที่ 4-7

ตารางที่ 4-7 ร้อยละคะแนนถ่วงน้ำหนักและระดับชั้นคุณภาพหมวดประสิทธิภาพการทำรายได้ พ.ศ. 2559- พ.ศ.2563

พ.ศ.	คะแนนเต็ม	คะแนนวิเคราะห์	ร้อยละ	ระดับชั้นคุณภาพ
2559	10	8.13	81.30	A
2560	10	7.50	75.00	B+
2561	10	8.13	81.30	A
2562	10	8.13	81.30	A
2563	10	7.50	75.00	B+

2.3.1 อัตราส่วนทางการเงินหมวดประสิทธิภาพทำรายได้จำแนกรายอัตราส่วน

สหกรณ์มีค่าถ่วงน้ำหนักอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย 3.13 คะแนน จากเต็ม 5.00 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 62.60 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ C ในพ.ศ.2559 พ.ศ.2561 และ พ.ศ.2562 สำหรับ พ.ศ. 2560 และพ.ศ.2563 สหกรณ์มีค่าถ่วงน้ำหนักในอัตราส่วนนี้เพียง 2.5 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 50.00 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ D

สหกรณ์มีค่าถ่วงน้ำหนักอัตราส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินงานก่อนกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน 5 คะแนนเต็มคิดเป็นร้อยละ 100.00 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ A+ ตั้งแต่ พ.ศ.2559-2563 เนื่องจากสหกรณ์ควบคุมค่าใช้จ่ายดำเนินงานได้เป็นอย่างดี ดังตารางที่ 4-8

ตารางที่ 4-8 คะแนนถ่วงน้ำหนักและระดับชั้นคุณภาพอัตราส่วนทางการเงินหมวดประสิทธิภาพการทำรายได้ จำแนกรายอัตราส่วน พ.ศ. 2559 - พ.ศ. 2563

อัตราส่วนประสิทธิภาพการทำ รายได้	คะแนน เต็ม	คะแนนวิเคราะห์ รายปี				
		2559	2560	2561	2562	2563
3.1 กำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ ถัวเฉลี่ย	5	3.13 (C)	2.5 (D)	3.13 (C)	3.13 (C)	2.5 (D)
3.2 ค่าใช้จ่ายดำเนินงานก่อนกำไร ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	5	5.00 (A+)	5.00 (A+)	5.00 (A+)	5.00 (A+)	5.00 (A+)
รวม	10	8.13 (A)	7.50 (B+)	8.13 (A)	8.13 (A)	7.50 (B+)

2.4 หมวดคุณภาพสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยง

หมวดคุณภาพสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยง พบว่า สหกรณ์มีการบริหารสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยงอยู่ในระดับชั้นคุณภาพสูงสุด และมีแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลง ดังตารางที่ 4-9

ตารางที่ 4-9 ร้อยละคะแนนถ่วงน้ำหนักและระดับชั้นคุณภาพหมวดคุณภาพสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยง พ.ศ. 2559- พ.ศ.2563

พ.ศ.	คะแนนเต็ม	คะแนนวิเคราะห์	ร้อยละ	ระดับชั้นคุณภาพ
2559	10	8.75	87.50	A+
2560	10	9.17	91.70	A+
2561	10	9.58	95.80	A+
2562	10	9.58	95.80	A+
2563	10	9.17	91.70	A+

2.4.1 อัตราส่วนทางการเงินหมวดคุณภาพสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยง จำแนกรายอัตราส่วน สหกรณ์ฯ มีค่าถ่วงน้ำหนักอัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น (สมาชิกและสหกรณ์อื่น) 2.50 คะแนน จากเต็ม 3.33 คะแนน ใน พ.ศ. 2560 และ พ.ศ.2563 คิดเป็นร้อยละ 75.00 อยู่ในชั้นคุณภาพ B+ เนื่องจากในปีดังกล่าวมีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในสัดส่วนที่สูงกว่าปีอื่น ๆ หมายถึงสหกรณ์มีลูกหนี้ด้อยคุณภาพเพิ่มขึ้น สำหรับปีอื่น ๆ ไม่มีปัญหาใด ๆ

สหกรณ์ฯมีค่าถ่วงน้ำหนักอัตราส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อทุนสำรอง 3.33 คะแนนเต็ม คิดเป็นร้อยละ 100.00 ตั้งแต่ พ.ศ.2559-2563 เนื่องจากสหกรณ์ลงทุนในสินทรัพย์ถาวรน้อยกว่า 1 เท่าของทุนสำรอง อันแสดงให้เห็นว่าสหกรณ์ฯไม่ได้ลงทุนในสินทรัพย์ถาวรมากเกินไป เนื่องจากสินทรัพย์ถาวร เป็นสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของสหกรณ์ (Non Performing Asest) จึงทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการบริหารสินทรัพย์ถาวร และค่าเสื่อมราคา อันเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายดำเนินงาน อันแสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มีการบริหารจัดการสินทรัพย์ถาวรได้ดี หรือมีสินทรัพย์ถาวรที่มีคุณภาพสูง

สหกรณ์มีค่าถ่วงน้ำหนักอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ (เฉพาะสมาชิก) ต่อทุนเรือนหุ้นและเงินรับฝาก(เฉพาะสมาชิก) 3.33 คะแนนเต็ม ใน พ.ศ. 2560 และ พ.ศ. 2563 คิดเป็นร้อยละ 100.00 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ A+ และ พ.ศ.2561 ถึง พ.ศ. 2562 มีค่าถ่วงน้ำหนัก 2.92 คิดเป็นร้อยละ 87.60 ยังอยู่ในระดับชั้นคุณภาพ A+ เหมือนเดิม เนื่องจากสหกรณ์มีลูกหนี้เงินกู้ไม่เกิน 1 เท่าของทุนเรือนหุ้นและรับเงินฝาก แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกันระหว่างการจัดหาเงินทุน กับการใช้ไปของเงินทุน กล่าวคือ สหกรณ์ฯจัดหาเงินทุนจากทุนเรือนหุ้นเงินรับฝากจากสมาชิก อันถือเป็นแหล่งเงินทุนระยะยาว และปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกซึ่งถือเป็นการลงทุนระยะยาวเช่นกัน เนื่องจากการกู้เงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์จะมีลักษณะเป็นการกู้ยืมวนซ้ำ (Rollover) นอกจากนั้นการที่ลูกหนี้เงินกู้ไม่เกิน 1 เท่า ของทุนเรือนหุ้น และเงินรับฝากแสดงว่าสหกรณ์มีได้ไปกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่นมาปล่อยกู้แก่สมาชิก จึงไม่มีความเสี่ยงในการชำระคืน มีเพียง พ.ศ.2559 เท่านั้นที่ค่าถ่วงน้ำหนัก 2.50 คะแนน อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ B + ดังตารางที่ 4-10

ตารางที่ 4-10 คะแนนถ่วงน้ำหนักและระดับชั้นคุณภาพอัตราส่วนทางการเงินหมวดคุณภาพสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยงจำแนกรายอัตราส่วน พ.ศ. 2559 - พ.ศ. 2563

อัตราส่วนทางการเงิน	คะแนนเต็ม	คะแนนวิเคราะห์ รายปี				
		2559	2560	2561	2562	2563
4.1 อัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น (สมาชิกและสหกรณ์อื่น)	3.33	2.92 (A+)	2.50 (B+)	3.33 (A+)	3.33 (A+)	2.50 (B+)
4.2 อัตราส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อทุนสำรอง	3.33	3.33 (A+)	3.33 (A+)	3.33 (A+)	3.33 (A+)	3.33 (A+)
4.3อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ (เฉพาะสมาชิก) ต่อทุนเรือนหุ้น และเงินรับฝาก (เฉพาะสมาชิก)	3.33	2.50 (B+)	3.33 (A+)	2.92 (A+)	2.92 (A+)	3.33 (A+)
รวม	10.00	8.75 (A+)	9.17 (A+)	9.58 (A+)	9.58 (A+)	9.17 (A+)

3. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ตามเกณฑ์ความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ วิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบอนุกรมเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพบว่าผลการดำเนินงานสหกรณ์ฯ ในภาพรวม พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพระหว่าง C+ ถึง B หมายถึง มีผลการดำเนินงานในภาพรวมสูงกว่าค่าที่ยอมรับได้ถึงระดับค่อนข้างดี และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบอนุกรมเวลาพบว่ามีแนวโน้มที่ดีขึ้น

ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินหมวดโครงสร้างทางการเงิน ที่มีอัตราส่วนจำนวนสูงสุด คือ 6 อัตราส่วน ค่าถ่วงน้ำหนัก 55 คะแนน ผลการวิเคราะห์อยู่ในระดับชั้นคุณภาพต่ำที่สุด ระดับชั้นคุณภาพอยู่ระหว่างระดับ D ถึงระดับ C หมายถึง ต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการปรับปรุง มีเพียง พ.ศ.2563 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ C หมายถึงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (ตารางที่ 4-3) เนื่องจากสาเหตุสำคัญ 3 ประการ 1) สหกรณ์ฯมีทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมต่ำ และมีแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลง 2) มีลูกหนี้เงินกู้ต่อสินทรัพย์รวมสูง และ 3) สหกรณ์ฯ มีเงินฝาก (เฉพาะสมาชิก) ต่อสินทรัพย์รวมต่ำ ทั้งนี้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์อันสอดคล้องกับ วัชรียา ถาวร (2558) ได้วิจัยเรื่องการบริหารเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ : กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด พบว่า อัตราส่วนด้านความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง จะมีความเสี่ยงสูง คือมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำ

ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนหมวดสภาพคล่องทางการเงิน จำนวน 3 อัตราส่วน ค่าถ่วงน้ำหนัก 8.33 คะแนนเต็มทุกอัตราส่วน ผลการวิเคราะห์อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ A+ หมายความว่า ผลการดำเนินงานดีเยี่ยมเกินความคาดหมายและมีแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลง (ตาราง 4-6) อันสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญวเลาะห์ศิริวงศ์ (2561) เรื่องแนวทางการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีผลกระทบต่อระบบการเงินไทย พบว่า อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่สะท้อนว่ามีสภาพคล่องโดยรวมดีขึ้น และสอดคล้องกับ วัชรียา ถาวร (2558) พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด มีความสามารถชำระหนี้ระยะสั้นอยู่ในเกณฑ์ดี แต่อย่างไรก็ตาม การมีสินทรัพย์สภาพคล่องจำนวนมากจะไม่ก่อให้เกิดรายได้แต่อย่างใด โดยเฉพาะใน พ.ศ. 2563 สหกรณ์ฯ มีเงินสดและเงินฝากธนาคารถึง 8,530,167.50 บาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2562 ถึง 4.86 เท่า เนื่องจาก ใน พ.ศ. 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ได้บันทึกข้อตกลง (MOU) กับธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ภายใต้โครงการเงินกู้เพื่อเป็นสวัสดิการสำหรับบุคลากรภาครัฐทำให้ลูกหนี้สหกรณ์ฯ จำนวนหนึ่งได้ไปกู้เงินจากธนาคารกรุงไทยตามโครงการดังกล่าว เนื่องจากมีวงเงินกู้สูงกว่าวงเงินกู้จากสหกรณ์ฯและอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่า แล้วจึงนำเงินกู้จากธนาคารกรุงไทยมาชำระหนี้คืนสหกรณ์ฯทำให้สหกรณ์ฯมีเงินสด และเงินฝากธนาคารเพิ่มขึ้น ทั้งนี้สหกรณ์ฯ ไม่ได้มีการวางแผนนำเงินสดดังกล่าวไปลงทุนอย่างอื่นไว้ล่วงหน้า

สหกรณ์ฯมีประสิทธิภาพการทำรายได้ในระดับสูงใน พ.ศ. 2559 พ.ศ. 2561 และ พ.ศ. 2562 อยู่ระดับชั้นคุณภาพ A หมายถึงผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดีเยี่ยม แต่กลับลดลงใน พ.ศ. 2563 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ B หมายถึง ค่อนข้างดี เนื่องจากสหกรณ์ฯทำกำไรสุทธิได้ต่ำลงเมื่อเทียบกับทุนสหกรณ์ฯถัวเฉลี่ยและหากวิเคราะห์เปรียบเทียบอนุกรมเวลาเป็นสัญญาณเตือนว่า แนวโน้มของกำไรลดลง (ตารางที่ 4-8) จุดเด่นของสหกรณ์ในหมวดนี้คือ การมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำ อันสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญวเลาะห์ศิริวงศ์

หศิริวงศ์ (2561) ที่พบว่า อัตราส่วนทางการเงินส่วนใหญ่ สะท้อนว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ยังมีการเจริญเติบโตที่ดี แต่การเจริญเติบโตของกำไรสุทธิ เริ่มมีความเสี่ยงจากความผันผวนและไม่ยั่งยืน และสอดคล้องกับวัชรียา ภาว (2558) ที่พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด มีกำไรต่อจำนวนสมาชิกค่อนข้างสูง เนื่องจากมีความสามารถบริหารค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิมีแนวโน้มลดลง กรณีสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด พบว่า สมาชิกสหกรณ์บางส่วนได้ไปกู้ยืมเงินจากธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) มาชำระหนี้สินสหกรณ์ฯ (สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด , 2564) ทำให้รายได้จากดอกเบี้ยรับลดลง และสหกรณ์ฯ นำเงินดังกล่าวฝากธนาคาร ซึ่งการเพิ่มขึ้นของเงินฝากธนาคารไม่ได้สร้างรายได้ให้กับสหกรณ์ฯ ดังนั้นสหกรณ์ฯ จึงต้องเตรียมการลงทุนอย่างอื่นเพิ่มเติมเพื่อหาผลตอบแทนให้เพียงพอกับต้นทุนของเงินทุนที่เป็นทุนเรือนหุ้นและเงินรับฝากจากสมาชิก

อนึ่งหากสมาชิกสหกรณ์ฯที่มาชำระหนี้เงินกู้คืน อาจมาขอกู้ใหม่อีก สหกรณ์ฯอาจไม่ต้องเตรียมการลงทุนอย่างอื่นที่มีความเสี่ยงสูงเพิ่มขึ้น แต่อาจมีปัญหาในการสร้างหนี้สินเพิ่มในกับสมาชิกและเชื่อมโยงไปสู่ความเสี่ยงในการชำระหนี้คืนในอนาคตได้ กรณีดังกล่าวเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสหกรณ์ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ

สหกรณ์มีการบริหารสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยงอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ทั้ง 5 ปี โดยอยู่ในระดับชั้นคุณภาพ A+ ทั้ง 5 ปี อันสอดคล้องกับวัชรียา ภาว (2558) พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด มีอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดรายได้อยู่ในเกณฑ์ดี ความเสี่ยงจากการเรียกเก็บหนี้จากสมาชิกค่อนข้างต่ำ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าใน พ.ศ.2563 อัตราส่วนหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มมากขึ้น มีค่าถ่วงน้ำหนัก 2.50 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.07 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ B +เท่านั้น อันเป็นสัญญาณเตือนให้สหกรณ์ฯระมัดระวังหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ อาจเพิ่มขึ้นในอนาคต

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มีวัตถุประสงค์การวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย และสรุปผลวิจัย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี พ.ศ. 2559-2563 ตามเกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

2. ระเบียบวิธีวิจัย

2.1 หน่วยในการวิเคราะห์ ได้แก่ องค์กรธุรกิจ อันได้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะราย (Coue Study) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ งบการเงิน รายงานการประชุม และระเบียบข้อบังคับ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ งบการเงิน อันได้แก่ งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด งบแสดงฐานะการเงิน รายงานผู้สอบบัญชี และรายงานการประชุมของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563 นำมาถ่ายเอกสาร ตลอดจนศึกษา ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายที่เกี่ยวข้องที่จำเป็นสำหรับการวิเคราะห์

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงิน ในภาพรวมทั้งหมด และภาพรวมแต่ละหมวด จำนวน 4 หมวด ได้แก่ 1) หมวดโครงสร้างทางการเงิน 2) หมวดสภาพคล่องทางการเงิน 3)) หมวดประสิทธิภาพการทำได้ และ 4) หมวดคุณภาพสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยง และวิเคราะห์อัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี 4 หมวด จำแนกรายอัตราส่วน หลังจากนั้นทำการแปรผลโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์จัดระดับชั้นคุณภาพเป็น 8 ระดับ และวิเคราะห์เปรียบเทียบอนุกรมเวลา ตั้งแต่ พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Microcoft Excel “ คู่มือการใช้งานโปรแกรมประเมินเกณฑ์มาตรฐานการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์”

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 ผลการวิจัยอัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี พบว่า ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับชั้นคุณภาพ C+ ถึง B หมายถึง ผลการ

ดำเนินงานโดยรวมยอมรับได้ถึงระดับค่อนข้างดี และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบอนุกรมเวลา ตั้งแต่ พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563 พบว่ามีแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยผลดำเนินงานจำแนก 4 หมวด มีระดับชั้นคุณภาพ ดังนี้

3.1.1 หมวดโครงสร้างทางการเงิน ระดับชั้นคุณภาพ D ถึง C หมายถึง ต้องใช้ความพยายามในการปรับปรุงอย่างมากจนกว่าจะถึงค่าที่ยอมรับได้ แต่มีแนวโน้มที่ดีขึ้น

3.1.2 หมวดสภาพคล่องทางการเงิน ระดับชั้นคุณภาพ A+ หมายถึง ดีเยี่ยมเกินความคาดหมาย และมีแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลง

3.1.3 หมวดประสิทธิภาพการทำรายได้ ระดับชั้นคุณภาพ B+ ถึง A หมายถึง ดีเยี่ยมถึงดีเยี่ยมเกินความคาดหมาย แต่มีแนวโน้มลดลง

3.1.4 หมวดคุณภาพสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยง ระดับชั้นคุณภาพ A+ หมายถึง ดีเยี่ยมเกินความคาดหมาย แต่มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากมีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นใน พ.ศ.2563

3.2 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินจำแนกรายอัตราส่วน
 หมวดโครงสร้างทางการเงิน ตั้งแต่ พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563 อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ D ถึง C สาเหตุสำคัญเนื่องจากสหกรณ์ฯมีอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมต่ำ มีอัตราส่วนเงินรับฝากต่อสินทรัพย์รวมต่ำ และอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ต่อสินทรัพย์รวมสูง
 หมวดสภาพคล่องทางการเงินอยู่ในระดับชั้นคุณภาพ A+ ทุกปี หมวดประสิทธิภาพการทำรายได้อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ B+ ถึง A เนื่องจากอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนถัวเฉลี่ยของสหกรณ์ได้ลดลงใน พ.ศ. 2560 และ พ.ศ. 2563 หมวดคุณภาพสินทรัพย์และป้องกันความเสี่ยงอยู่ในระดับชั้นคุณภาพ A+ ทุกปี

4. ข้อเสนอแนะ

4.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด มีผลการดำเนินงานหมวดโครงสร้างทางการเงินมีระดับชั้นคุณภาพ D ถึง C คือ ต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการปรับปรุงถึงค่าที่ยอมรับได้โดยมีอัตราส่วนทางการเงินที่มีค่าถ่วงน้ำหนักน้อยสุด 2 อัตราส่วน ได้แก่ อัตราทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมค่าถ่วงน้ำหนัก 1.15 คะแนน จากเต็ม 9.17 คะแนน (ร้อยละ 12.50) อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ D (ตารางที่ 4-4) ตั้งแต่ พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563 และอัตราส่วนเงินรับฝาก (เฉพาะสมาชิก) ต่อสินทรัพย์รวม มีค่าถ่วงน้ำหนัก 4.58 คะแนนจากเต็ม 9.17 คะแนน (ร้อยละ 49.94)อยู่ในระดับชั้นคุณภาพ D (ตารางที่ 4-4) ตั้งแต่ พ.ศ. 2560 ถึง พ.ศ. 2563

ดังนั้นเพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จึงควรดำรงทุนสำรองเพิ่มขึ้นเกินกว่า ร้อยละ 7 ต่อสินทรัพย์รวม (เกณฑ์ขั้นต่ำของระดับชั้นคุณภาพ C) เพื่อเป็นเกราะป้องกันความเสี่ยงให้กับผู้ถือหุ้น หากเกิดความผันผวนทางธุรกิจ และส่งเสริมให้สมาชิกฝากเงินกับสหกรณ์เพิ่มขึ้นเกินกว่า ร้อยละ 35 ต่อสินทรัพย์รวม (เกณฑ์ขั้นต่ำของระดับชั้นคุณภาพ C) เพื่อรองรับการขยายตัวของธุรกิจ

นอกจากนั้นผลการวิจัยยังพบว่า อัตราส่วนสภาพคล่องทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด มีระดับชั้นคุณภาพ A+ ตั้งแต่ พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563 โดยเฉพาะใน พ.ศ. 2563 สินทรัพย์สภาพคล่องที่เป็นเงินสด และเงินฝากธนาคารมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปีก่อน ถึงร้อยละ 460.00 หรือ 4.60 เท่า สหกรณ์ฯจึงควรนำสภาพคล่องส่วนเกินไปลงทุนในตราสารหนี้ ตราสารทุน ให้

หน่วยงานอื่นกู้ยืม แทนการเก็บในรูปแบบเงินสด หรือเงินฝากธนาคาร เพื่อสร้างประสิทธิภาพการทำรายได้ให้สูงขึ้น ควรเก็บเงินสดหรือเงินฝากธนาคารเท่าที่จำเป็นจริงๆ เนื่องจากสหกรณ์ฯ เก็บเงินจากลูกหนี้ โดยระบบหักเงินเดือนจากสมาชิกได้เป็นอันดับแรกอยู่แล้ว จึงไม่มีปัญหาสภาพคล่องในแต่ละเดือน ทั้งนี้ การลงทุนหาประโยชน์ในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากการให้สมาชิก และสหกรณ์อื่นกึ่งนั้น ควรศึกษาจากสหกรณ์ออมทรัพย์อื่นที่บริหารงานแล้วประสบความสำเร็จ

4.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเฉพาะราย (Case Study) เพื่อมุ่งศึกษาความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด อันเป็นการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารการเงินขององค์กรธุรกิจเป็นสำคัญ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปสามารถวิจัยเพิ่มเติมในประเด็น เหล่านี้

4.2.1 ควรวิจัยธรรมาภิบาลในระดับกรรมการสหกรณ์ ในด้านความรู้ความสามารถ การได้มาซึ่งกรรมการ การกำหนดค่าตอบแทนกรรมการ และธรรมาภิบาลในระดับสหกรณ์ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ความโปร่งใส ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร

4.2.2 ควรวิจัยบทบาทของสหกรณ์ออมทรัพย์ต่อการพัฒนาสมาชิก ในด้านการวางแผนทางการเงิน

บรรณานุกรม

กฎกระทรวงการดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ. 2564.

หมวด 1 การกำหนดขนาดของสหกรณ์. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 138 ตอนที่ 110 สอ 10 ก.พ. 2564

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 30ก. หน้า 1 ลว. 23 เมษายน 2542
โกวิท ชาญวิทยาพงศ์. (2563). พฤติกรรมความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในช่วงอัตราดอกเบี้ยต่ำต่อเนื่อง

: กรณีประเทศไทย : วารสาร บริหารธุรกิจเศรษฐกิจและการสื่อสาร, 15 (3). (112-132)

จันทนา วัฒนกาญจนะ. (2559). การศึกษาอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินในธุรกิจอุตสาหกรรมบริษัท

ทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2548 ถึง 2557. วารสาร สาขามนุษยศาสตร์

สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 9 (3). (1399-1426)

ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด. (2561). คู่มือประเมินเกณฑ์มาตรฐานการบริหารจัดการ

สหกรณ์ออมทรัพย์. (2560,19 กันยายน) สืบค้นจาก www.fsct.com

โชคชัย เดชรอด. (2561) การเงินธุรกิจ.อุดรธานี. แม่ละมุลการพิมพ์

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2562). รายงานการประเมินเสถียรภาพระบบการเงินไทย พ.ศ. 2562.

(2563, 20 เมษายน) สืบค้นจาก WWW.bot.or.th

ธันวา เลหาศิริวงศ์. (2561). แนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ซึ่งมีผลต่อระบบ

การเงินไทย. รายงานวิจัยหลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60

ประสิทธิ์ ลอยวิสุทธ์.(2558). การประเมินการปฏิบัติงาน แบบดุลยภาพ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ

สงขลา จำกัด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ประสพชัย พสุนนท์. (2558). การประเมินสมรรถนะและประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออม

ทรัพย์สถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต สาขาวิชาการ

จัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 30ก. หน้า 1 ลว. 23 เมษายน 2542

เพชร ชุมทรัพย์.(2554). วิเคราะห์งบการเงินหลักและการประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 12.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วัชรียา ถาวร. (2558). การบริหารเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ กรณีศึกษา สหกรณ์ออมทรัพย์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด. การค้นคว้าอิสระ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด. (2564). รายงานการประชุมคณะกรรมการชุดที่ 12

(อัดสำเนา)

สุรเชษฐ์ นุชชัย. (2557) . การประเมินผลการดำเนินงานสหกรณ์เครดิตยูเนียน จอมทอง จำกัด อำเภอ

จอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อารมณ กัณฑ์ และ พันธุ์ศักดิ์ ภูทอง. (2558). การศึกษาผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการ

สังกัดกระทรวงศึกษาธิการอุบลราชธานี จำกัด (รายงานวิจัย)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

ภาคผนวก ข
หนังสือขออนุเคราะห์ข้อมูล

ภาคผนวก ค

รายงานการสอบบัญชีและงบการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ภาคผนวก ง

รายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน
สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด